

Puka Keskkooli põhikooli õppekava üldosa

Sisukord

Puka Keskkooli põhikooli õppekava üldosa.....	3
Üldsätted	3
1. Kooli väärtused ja eripära.....	3
2. Puka Keskkooli põhikooli õppe- ja kasvatusesmärgid	5
3. Pädevused	6
3.1. I kooliastmes taotletavad pädevused.....	16
3.2. II kooliastmes taotletavad pädevused.....	17
3.3. III kooliastmes taotletavad pädevused.....	18
4. Õppimise käsitlus	18
4.1. Õppe ja kasvatuses rõhuasetused I kooliastmes	20
4.2. Õppe ja kasvatuses rõhuasetused II kooliastmes	20
4.3. Õppe ja kasvatuses rõhuasetused III kooliastmes	20
5. Õppekeskkond.....	21
6. Kohustuslikud ja valikõppeained	21
7. Läbivad teemad ja lõimingu põhimõtted	22
7.1. Lõimingu põhimõtted põhikoolis	30
7.2. Liikluskasvatuse teemad ja nende käsitlemise maht põhikoolis.....	32
7.3. III kooliastme läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö korraldamise põhimõtted ning temaatilised rõhuasetused.....	34
8. Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide korraldamine.....	35
9. Õppe ja kasvatuses korraldus	36
9.1. Kooli õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamine koolis õpetatava osana	37
10. Põhikooli tunnijaotuskava õppeaineti ja klassiti	39
11. Hindamine	40
11.1. Kujundav hindamine.....	41
11.2. Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus	42
11.3. Järelevastamine ja järeltööde sooritamine	42
11.4. Kokkuvõtavad hinded ja järgmisse klassi üleviimine.....	43
13. Õpilase ja vanema teavitamine ning nõustamine	44
13.1. Põhikooli õpilase käitumise (sealhulgas hoolsuse) kohta õpilasele ja vanemale kirjaliku tagasiside andmise kord.....	45
14. Tugisüsteemid	45

15. Hariduslike erivajadustega õpilastele kohaldatavad erisused	48
16. Karjääriteenuste korraldus	49
17. Ainekava	50
18. Õpetaja töökava	50
19. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord	51

Puka Keskkooli põhikooli õppekava üldosa

Puka Keskkooli (edaspidi „Kooli“) põhikooli osa õppekava on kehtestatud „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse“ § 17 lg 2, Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riikliku õppekava“ § 24 lg 4 alusel.(edaspidi „Põhikooli riiklik õppekava) direktori käskkirjaga nr 6-õ 22.09.2015

Üldsätted

Kooli õppekava on koolis õpingute (õppe- ja kasvatustegevuse) alusdokument, mis on koostatud riikliku õppekavade alusel tulenevalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 17 lõikest 1, põhikooli riikliku õppekava § 24 lõikest 1.

Kooli õppekava koostamisel on lähtutud põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest, riiklikust õppekavast ja Vabariigi Valitsuse 20.10.2011.a määruse nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“ § 6 lõikest 3.

Puka Keskkooli põhikooli õppekava on kooli asjaajamises ja raamatukogus kirjalikus vormis kättesaadav. Puka Keskkooli põhikooli õppekava terviktekst on avaldatud kooli veebilehel.

Õpetaja koostab Puka Keskkooli põhikooli õppekava üldosa ja ainekavade alusel igal õppeaastal töökava kõikidele klassidele, kus ta õpetab. Õpetaja töökavas täpsustatakse kooli ainekavas esitatut, arvestades konkreetseid õpilasi, kasutatavat õppekirjandust ja –materjale.

Kooli õppekavas käsitletakse õppimist väljundipõhiselt. Väljundipõhise õppekava kõrgeim õpiväljund on omandatud üldpädevused, so suutlikkus asjatundlikult, loovalt, ettevõtlikult ja paindlikult toimida teatud tegevusalal või –tegevusvaldkonnas, perekonnas, tööl, avalikus elus, kultuurikandjana. Põhikooli lõpuks kujunevad üldpädevused on kirjeldatud põhikooli riikliku õppekava § 4 lõikes 4 . Üldpädevused on valdkonna- ja aineülesed ja nende kujunemise tagamine õpilastel on kõigi koolis tegutsevate isikute ühine eesmärk.

Väljundipõhises õppes on rõhuasetus õpilaste poolt õppimise kaudu õppeprotsessi lõpuks omandatavate õpitulemuste omandamisel ja nende hindamisel. Õpilastel lastakse demonstreerida õpitulemuste omandatust võimalikult erinevates olukordades tulenevalt õpitulemuse väljundverbist ja antakse soorituste kohta tagasisidet tuues välja õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning andes soovitusi edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpitulemuse omandamist. Kooli õppekavas esitatud õppesisule pühendatakse arvestatav hulk aega, lähenedes õppesisule mitmekesiselt nii, et õpilased õpivad õpitut kasutama erinevates situatsioonides. Väljundipõhise õppe käsitlus väljendub selles, et õpetamine on õpilase vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna organiseerimine viisil, et õpilane saavutab õppekavas kavandatud õpitulemused/pädevused.

Puka Keskkooli põhikooli õppekava üldosa

1.Kooli väärtused ja eripära

(1) Puka Keskkooli põhikooli õppekava koostamisel on lähtutud Põhikooli ja gümnaasiumiseadusest, põhikooli riiklikust õppekavast ja koolikollektiivi kokkuleppest kooli eripära kohta, arvestades piirkondlikke vajadusi, lastevanemate ja õpilaste soove ning vaimseid ja materiaalseid ressursse.

(2) Puka Keskkooli põhikooli õppekava toetab kõigi õpilaste edukat toimetulekut Eesti ühiskonnas, arvestades nende vajadusi, kultuuritraditsioone ning õpilaste isiksust.

(3) Puka Keskkooli põhikooli õppekava järgib kooli missiooni ja visiooni:

Missioon: võimaldada õpilastele konkurentsivõimelist üldharidust rahulikus, õppimist motiveerivas õpikeskkonnas läbi areneva õpetamismetoodika kvalifitseeritud pedagoogide abiga

Visioon: : õpilastel on võimalus õppida Puka Keskkoolis 12 aastat ja selle jooksul omandab meie ühiskonnas aktsepteeritud gümnaasiumihariduse ning temast kujuneb harmooniline ja kõrgelt motiveeritud isiksus, kellel on võimalus jätkata õpinguid mistahes vabariigi või välismaa õppeasutuses.

(4) Puka Keskkooli põhikooli õppekava soodustab õppija põhiväärtuste kujunemist:

- 1) õpisoov: motivatsioon ning soov õppida ja ennast arendada, individuaalsusest lähtumine õppimisel, loovuse ja ideede väärtustamine, kõrge koolikultuuri taotlus ja tegutsemine selle nimel, eneseteostus, eeskuju - õppiv ja arenev õpetaja- järgimine;
- 2) koostöö: vastastikune hoolivus, austus ja lugupidamine, koostöö huvigruppidega ja sõpruskoolide ning kooli sõpradega, meeskonnatöö koolis;
- 3) traditsioonide järgimine: oma kooli tunde kujundamine ja väärtustamine ning vilistlaste kaasamine kooli tegevuses, kooli traditsioonide hoidmine ja uute juurutamine, traditsioone toetav huvitegevus, kooli hea maine;
- 4) keskkonna väärtustamine: turvaline, kaasaegne ja õpilase arengut soodustav keskkond, tervislik ja säästev eluviis, hooliv suhtumine ümbritsevasse loodusesse.

(5) Puka Keskkooli põhikooli õppekava õppe- ja kasvatusesmärkide määratlemisel on peetud silmas järgmist:

- 1) inimese areng tema terviklikkuses;
- 2) muutuvmas maailmas erinevate maailmakäsitustega kokku puutudes määratleb õppija end, võtab endale vastutuse oma elukäigu kujundamise eest;
- 3) kõige tähtsam on õppida õppima;
- 4) soov areneda ja õppida; võime analüüsida enese ja teiste kogemusi; koostööoskused, käitumiskultuur ning eetilisus loovad eeldused elus toimetulekuks ning muutuvmas maailmas orienteerumiseks;
- 5) elukestev õpe võimaldab üksikisikul ja ühiskonnal väarikalt toime tulla arengutest tulenevate väljakutsetega;
- 6) üldhariduslik õpe toetab kodanikuühiskonna arengut.

(6) Puka Keskkooli põhikooli õppekava koostamisel, piirkondliku koostöö kujundamisel, kooli ja klassi tasandil õpetust kavandades ja tegelikus õppeprotsessis lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

- 1) luuakse tingimused kõigi õpilaste ja iga õpilase arengu toetamiseks ning kaasatakse õpilane ja lapsevanem (eestkostja, hooldaja), õpilase õpiteed puudutavate küsimuste arutamisse ja selle üle otsustamisse;
- 2) kehtestatakse üldised nõuded kõigile õpilastele, õpetust varieeritakse õpilaste erinevatest võimetest ja haridusvajadustest lähtuvalt;
- 3) tähtsustatakse õpilase õpihuvi hoidmine ja toetamine;
- 4) õppesisus on esindatud inimkonna, Euroopa, Eesti (sh Eestis elavate rahvusvähemuste) kultuur;
- 5) õppe- ja kasvatusprotsess pakub mitmekesiseid õpikogemusi, õpetus on süsteemne ja terviklik, õpetuslik ja kasvatuslik aspekt on tasakaalustatud;
- 6) õppimisel-õpetamisel on keskne probleemide tõstatamine ja lahendamine, küsimuste esitamine

ja neile vastuste leidmine; teadmisi käsitatakse ajas arenevate ja muutuvatena;

(7) Puka Keskkooli põhikoolil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Selleks:

1) kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülgseteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl ja avalikus elus;

2) koolis tegutsetakse õpetuses ja kasvatuses õpilase eakohase tunnetusliku, kõlbelse, füüsilise ja sotsiaalse arengu ning tervikliku maailmapildi kujunemise nimel;

3) kool loob õpilasele eakohase, turvalise, positiivselt mõjuva ja arendava õppekeskkonna, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist;

4) kool toetab väärtushoiakute kujunemist, aitab õpilasel mõista oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja vastutuse tundmist tegude tagajärgede eest. Kool loob aluse õpilase enesemääratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes suhtub sallivalt ja avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse;

5) kool aitab õpilasel jõuda selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning tagab valmisoleku õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks. Kooli lõpetanud nooruk omab arusaama oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis;

6) kool tagab õpilase teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamise ja arendamise kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoimes;

7) kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pöörab põhikooli õpetuses ning kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele;

8) kool taotleb põhikooli lõpetajat, kellel on teadmised ainevaldkonnaalaste faktide, põhimõtete, protsesside ja üldiste mõistete kohta, kognitiivsed ja praktilised oskused ülesannete täitmiseks ja probleemide lahendamiseks, valides ja rakendades põhimeetodeid, töövahendeid, materjale ja teavet ning suutlikkus vastutada õppeülesannete täitmise eest, kohandada probleemide lahendamisel enda käitumist vastavalt olukorrale.

9) kooli õppekava on avatud pidevaks edasiarendamiseks ja korrigeerimiseks vastavalt muutustele ühiskonnas ja teadustes.

2. Puka Keskkooli põhikooli õppe- ja kasvatusesmärgid

(1) Puka Keskkooli põhikooli õppe ja kasvatus üldeesmärk on isiksuse kujunemine, kes: 1) tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, juhindub oma valikutes ja tegudes eetika alusväärtustest : inimelu pühadus, vägivallast hoidumine, vabadus, õiglus, ausus, vastutus

2) suhtub hoolivalt ja heasoovlikult kaasinimestesse, on salliv, austab nende vabadust ja väärikust ning isikupära

3) on teadmishimuline, väärtustab teadmisi enda jaoks, on motiveeritud õppima, oskab õpitut rakendada elulistest situatsioonides, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, on omandanud vajalikud oskused ja tööharjumused elukestvaks õppeks

4) on kujunenud tervikpilt teaduspõhisest maailmast

5) soovib ja oskab teha konstruktiivset koostööd

- 6) on aktiivne kodanik, kes austab ja järgib seadusi, on teadlik oma kodanikukohustustest ja –vastutusest, toetab aktiivselt ühiskonna, kooli, kodukoha, riigi arengut.
- 7) tunneb end oma rahva liikmena, tunneb ja austab oma rahva keelt ja kultuuri, aitab kaasa selle säilimisele ja arengule
- 8) omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub neisse eelarvamuste vabalt ning lugupidavalt; on tolerantne
- 9) austab ja usaldab ennast, on väärikas ja enesekriitiline, adekvaatse enesehinnanguga tunneb oma võimeid
- 10) on ettevõtlik, usub iseendasse, seab endale eesmärgid ja tegutseb nende nimel
- 11) on vastutustundlik, võtab vastutuse oma tegude ja elukäigu eest, mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele ja valmis eneseteostuseks
- 12) suudab ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada igas olukorras kõigi suhtluspartneritega
- 13) on kohanemisvõimeline, tuleb toime muutuvas õpi-, elukeskkonnas, kaasaja kõrgtehnoloogilises maailmas, orienteerub infoühiskonnas
- 14) hoiab loodust, elab ja tegutseb keskkonda ning loodusressursse säästes
- 15) väärtustab tervislikke eluviise, arendab oma vaimu ja keha
- (2) Tegevuse aluseks on väärtushoiakud:
- 1) eetilisus
- käitume ausalt ja õiglaselt kooliga seotud huvigruppide (õpilased, töötajad, lapsevanemad, kooli pidaja) kui ka kõikide teiste suhtes.
 - kohtleme oma õpilasi, õpetajaid ja teisi töötajaid ausalt ja õiglaselt.
 - anname omanikule ja kooliga seotud huvigruppidele vajaliku ja täpse info.
 - oleme eeskujuks oma väärtushoiakute ellurakendamisel ümbritsevas kogukonnas.
- 2) paindlikkus
- teeme kindlaks kooliga seotud huvigruppide ja KOV ootused ja täidame oma kohustusi õigeaegselt.
 - näitame üles austust kõikide õpilaste, töötajate ja lapsevanemate ning nende ideede vastu.
 - täidame oma kohustusi ühiskonna ees.
 - innustame oma töötajaid tegutsema kogukonna heaks.
- 3) tulemuslikkus
- pakume õppijatele võimalikku parimat õpet – võimalust õppida – arvestades nende individuaalsust.
 - hindame töötaja isiklikku initsiatiivi ja anname neile eneseteostus võimalusi.
 - kindlustame õppida soovijatele konkurentsivõimelise hariduse/harituse vastavalt nende vanusele.
 - toetame oma tegevusega ümbritsevat kogukonda, et seda tugevamaks muuta

3. Pädevused

(1) Puka Keskkooli põhikooli õppekava tähenduses on pädevus asjakohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas tulemuslikult toimida.

Pädevused jagunevad üld- ja valdkonnapädevusteks.

(2) Üldpädevused on aine- ja valdkonnaülesed pädevused, mis on väga olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpädevused väljendavad kogu kooli tegevuse

üldist taotlust, milleks on õpilasel vajaliku suutlikkuse kujundamine. Seetõttu määratletakse koolis üldpädevuste kujundamisel rõhuasetused, millele keskendutakse koolis kõiki õppeaineid ja kooliastmeid läbivalt.

Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu, ent ka tunni- ja koolivälises tegevuses ning nende kujunemist jälgitakse ja suunatakse õpetajate ning kooli ja kodu ühistöös. Üldpädevuste kujundamine toimub peamiselt meetodite valiku kaudu ning ainevaldkonna kirjeldustes esitatud viisil. Valdkonnapädevused realiseeruvad õpitulemuste saavutamisel. Õpitulemuste saavutamine ning meetodite valik vastavalt õpitulemustele on kirjeldatud õpetaja töökavas. Kooli kogu tegevus on korraldatud üldpädevuste kontekstis, sh õpetuse kavandamine, mõtestamine, läbiviimine ja tagasisidestamine. Ka õppetunnivälises tegevuses on peidus õppimisvõimalused ning üldpädevused aitavad paigutada koolis tehtavad tegevused laiemasse konteksti. Kooli üritused lähtuvad alati üldpädevustest. Üldpädevustest lähtuvalt on nii aineõpetus kui õppetunnivälise tegevuse sihipäraselt läbi mõeldud. Üldpädevused realiseeruvad kogu koolipere tegevuse kaudu ning õppekeskkonna kujundamise kaudu. Üldpädevused suunavad ka koolipere valmisolekut reageerida sihipäraselt erinevates olukordades nii õppetöö ajal kui ka õppekavaväliselt. Üldpädevusi aitavad kujundada erinevad koolis toimuvad teadlikult kavandatud ja mõtestatud tegevused. Üldpädevuste kujunemine toimub ka keskkonnades, mida kool suunata või kujundada ei saa. Tagasisidestamise käigus üldpädevuste kujunemise kohta kogutakse informatsiooni sellest, mil määral teadlikult kavandatud ja mõtestatud üldpädevuste kujunemine tegelikult toimib. Koolipoolse tagasisidestamise kõrval on oluline ka õpilase enesehindamise roll üldpädevuste kujunemise tagasisidestamisel, mis võimaldab jälgida õpilasel oma tegevust ning õpetajal saada informatsiooni, mida õpilase välise tegevuse ja käitumise vaatlemine ei võimalda.

(3) Üldpädevused on:

1) Kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalnormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdiskultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldnimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid. Õppeainete kaudu väärtuspädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

teadmise tasandil

- Teab, et keel on rahvuskultuuri kandja ning, et keeleoskus on inimese identiteedi tähtis osa.
- Tunneb õpitavaid keeli kõnelevate maade kultuure.
- Teab eri maade ja ajastute matemaatikute töid.
- Omab tervikülevaadet looduskeskkonnas valitsevatest seostest ja vastasmõjudest ning inimtegevuse mõjust keskkonnale.
- Mõistab humanismi, demokraatia ja jätkusuutlikku arengu põhiväärtusi.
- Omab kultuuriteadmisi.
- Mõistab ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi identiteedi osana.
- Saab aru, et tervist tuleb kaitsta ja tugevdada.

oskuse tasandil

- Suhtub teadlikult kriitiliselt teabeallikatesse, sh meediasse.
- Mõistab ja aktsepteerib erinevaid väärtussüsteeme, mis lähtuvad kultuurilisest eripärast.

- Tunnetab loogiliste mõttekäikude elegantsi ning õpitavate geomeetriliste kujundite ilu ja seost arhitektuuri ning loodusega.
- On püsiv, sihikindel ja täpne.
- Juhindub oma tegutsemises humanismi, demokraatia ja jätkusuutlikku arengu põhi-väärustest.
- Põhjendab oma valikuid.
- Seisab vastu kesksete normide rikkumisele.
- Hindab erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi.
- Kujundab ja põhjendab oma arvamusi.
- Teeb põhjendatud valikuid tervisekäitumises.

suhtumise tasandil

- Loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide alusel on kujunenud kõlbelised ja esteetilis emotsionaalsed väärtused ning kultuuriväärtused.
- Väärtustab funktsionaalset kirjaoskust.
- Suhtub sallivalt erinevate võimetega õpilastesse.
- On kujunenud positiivne hoiak kõige elava ja ümbritseva suhtes, huvi loodusteaduste kui uusi teadmisi ja lahendusi pakkuva kultuurinähtuse vastu.
- Teadvustab loodusliku mitmekesisuse tähtsust ning selle kaitse vajadust.
- Väärtustab jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi.
- On kujunenud tervislikud eluviisid.
- Suhtub lugupidavalt erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse.
- Mõistab väärtussüsteeme ning elab kooskõlas mõtete, sõnade ja tunnetega.
- On suutlik enda heaolu kõrval teistega arvestama.
- On kujunenud eetilised ja esteetilis väärtushoiakud kunstiteoste ja kunstisündmuste analüüsimise kaudu.
- Teadvustab kunste eneseväljenduse vahendina.
- Austab autorsust.
- Suhtub teadlikult ja kriitiliselt erinevatesse infokanalitesse
- Arvestab arvamuste ja ideede paljusust.
- Tunneb tööõõmu ning vastutust alustatu lõpule viia.
- Tähtsustab tervist ning jätkusuutlikku eluviisi.
- Austab loodust ning inimeste loodud materiaalseid väärtusi.
- Suhtumine oma kaaslastesse on abivalmis ja sõbralik.
- Tähtsustab ausa mängu põhimõtteid sportlikes tegevustes, kujunedes kõlbeliseks isiksuseks..

2) sotsiaalne ja kodanikupädevus – suutlikkus ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning erinevate keskkondade reegleid; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada nende väärtushinnangute erinevusi suhtlemisel. Sotsiaalse pädevuse kujunemisel tähtsustuvad õppeainetena ühiskonnaõpetus, ajalugu, geograafia, inimeseõpetus, kirjandus, kunst, muusika.

Õppeainete kaudu sotsiaalse pädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

teadmise tasandil

- On avara maailmapildiga ja omab ettekujutust inimsuhetest.

- Teab õpitavat keelt kõnelevate maade kultuuritausta ja sellest tulenevaid käitumisreegleid ning ühiskonnas kehtivaid tavasid.
- Teadvustab kohalikke ja globaalseid keskkonnaprobleeme.
- On teadvustanud inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

oskuse tasandil

- Suhtleb suuliselt ja kirjalikult.
- Arvestab suhtluspartneriga. Valib sobiva käitumisviisi.
- Esitab oma sisukohti ja põhjendab neid.
- Arenenud on koostööoskused.
- Oskab hinnata inimtegevuse mõju looduskeskkonnale.
- Oskus leida kohalikele ja globaalsetele keskkonnaprobleemidele lahendusi.
- Lahendab dilemmaprobleeme, kus otsuseid langetades tuleb lisaks loodusteaduslikele seisukohtadele arvestada inimühiskonnaga seotud aspekte – seadusandlikke, majanduslikke ning eetilisi-moraalseid seisukohti.
- On koostöövalmidus.
- Kaitseb oma seisukohti.
- Peab lugu teiste arvamusest.
- Tegutseb juhtides teadlikult ja jätkusuutlikult nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.
- On viisakas, tähelepanelik, abivalmis ja salliva suhtumisega kaaslastesse.
- Aktsepteerib erinevusi, arvestab esinevustega suhtlemisel.
- Oskab ennast kehtestada.

suhtumise tasandil

- On vastutustundlik ühiskonna ja kaaskodanike ees.
- Väärtustab üksteise toetamist.
- On kujunenud kultuuriline ühtsustunne.

3) enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades, käituda ohutult ja järgida terveid eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme;

Õppeainete kaudu enesemääratluspädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

teadmise tasandil

- Mõistab ennast.
- Hindab oma tugevaid ja nõrku külgi.
- Omab teadmist oma anatoomiast, füsioloogiast ja tervislikest eluviisidest.
- Teab individuaalset energia- ja toitumisvajadust, tervisliku treeningu individualiseeritust, haigestumistega seotud riske ning tervislike eluviiside erinevaid aspekte.
- Tunneb oma huve ja võimeid ning omab positiivset enesehinnangut.

oskuse tasandil

- Arutab eakohaseid probleeme, väljendab enda seisukoha ja otsib lahendusi, sh loovtöodes.
- Osaleb projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.
- Töötab iseseisvalt.
- Hindab ja arendab oma võimeid.

- Suudab mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse.
- Suudab järgida tervislikke eluviise.
- Suudab lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme.
- Analüüsib ennast ja võtab ja saab tagasisidet.
- Oskab hinnata oma kehalisi võimeid ning omab valmisolekut neid arendada.
- Suudab jälgida ja kontrollida oma käitumist, järgida terveid eluviise ning vältida ohuolukordi.

suhtumise tasandil

- On kujunenud rahvuslik, kultuuriline ja riiklik enesemääratlus.
 - On kujunenud personaalne, sotsiaalne ja kultuuriline identiteet.
 - On integreerunud noorte nüüdisühiskonda ja väljendab oma identiteeti loomingus.
- 4) õpipädevus – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut, sealhulgas õpioskusi ja -strateegiaid, erinevates olukordades ning probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varem õpituga, analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasiõppimise vajadust;

Õppeainete kaudu õpipädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

teadmise tasandil

- Tunneb õpitut sügavuti ja saab kõigest aru.

oskuse tasandil

- On arenenud kuulamis- ja lugemisoskus.
- Mõistab eri liiki tekste.
- Eristab fakte ja arvamusi.
- Hangib eri allikatest teavet ja kasutab seda kriitiliselt.
- Koostab eri liiki tekste.
- Kujundab ja sõnastab oma arvamust.
- Teeb eneserefleksiooni.
- Analüüsib õpitud teadmisi ja oskusi.
- Analüüsib, otsib ratsionaalseid võtteid ja hindab kriitiliselt tulemusi.
- Üldistab ja kasutab analoogiat (kannab õpitud teadmisi üle sobivasse konteksti).
- Leiab loodusteaduslikku infot, sõnastab probleeme ja uurimisküsimusi, planeerib ja teeb katseid või vaatlusi ning teeb kokkuvõtteid.
- IKT-põhises õpikeskkonnas võtab kiirelt ja individualiseeritud tagasisidet.
- Suutlikkus organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet.
- Planeerib õppimist.
- Kasutab õpitut erinevates kontekstides ja probleeme lahendades.
- Analüüsib ennast ning suudab eneseanalüüsi põhjal kavandada oma edasiõppimist.
- Teadvustab ja kasutab oma õpistiili.
- Hangib vajaminevat infot, analüüsib seda ja tõlgendab.
- Kasutab õpitut uudsetes situatsioonides.

- Loob ise jõukohaseid ülesandeid.
- Kontrollib oma valikute sobivust.
- Katsetab uusi oskusi.
- Harjutab järjekindalt.
- Analüüsib ennast.
- On oma õpitegevuse juht.
- Näeb ja analüüsib tehnoloogia seost erinevate teadmistega ning kogeb õpitu vajalikkust praktikas.
- Korraldab tööd iseseisvalt alates teabe kogumisest, materjalide ja töötlemisviisi valikust ning lõpetades töö tegemise ja tulemsute analüüsiga.
- Suutlikkus probleeme märgata ning lahendada.
- Analüüsib ja hindab oma liigutusoskuste ja kehaliste võimete taset ning kavandab meetmeid nende täiustamiseks.

suhtumise tasandil

- On arusaam, et keerukaid ülesandeid on võimalik lahendada üksnes tema enda iseseisva mõtlemise teel.
- Hindab ja arendab oma võimeid ning juhib oma õppimist.
- On huvi liikumise/sportimise vastu.
- Õpib uusi ja sobivaid liikumisviise.

5) suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust, ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda, eristada ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt. Pädevuse kujunemisel tähtsustuvad õppeainetena eesti keel, kirjandus, võõrkeeled; kõik õppeained oma mõistestiku ja tekstidega; Õppeainete kaudu suhtluspädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

teadmise tasandil

- Teab sõnavara loetu mõistmiseks ja enda arusaadavaks tegemiseks

oskuse tasandil

- Väljendab ennast, mõistab teksti ja loob teksti.
- Väljendab oma mõtet selgelt, lühidalt ja täpselt.
- Sõnastab hüpoteese ja teoreeme.
- Vormistab ülesande lahenduse.
- Mõistab teksti: eristab olulist ebaolulisest ja otsib välja etteantud suuruse leidmiseks vajalikku infot.
- Mõistab infot esitatuna erinevatel viisidel (tekst, graafik, tabel, diagramm, valem).
- Suutlikkus infot seostada ja edastada.
- Suutlikkus formaliseerida tavakeeles esitatud infot ja vastupidi: esitada matemaatiliste sümbolite ja valemite sisu tavakeeles.
- Otsib loodusteaduslikku infot erinevatest allikatest, sh internetist ning analüüsib leitud teavet ja hindab selle tõepärasust.
- Vormistab korrektselt vaatlus- ja katsetulemused.
- Esitab kokkuvõtted kirjalikult ja suuliselt
- Kasutab teadusharule iseloomulikke mõisteid ja sümboleid korrektselt nii abstraktses, teaduslikus kui ka konkreetse igapäevases kontekstis.

- Väljendab ennast selgelt ja asjakohaselt erinevates suhtlusolukordades..
- Loeb ja mõistab teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust.
- Kirjutab eri liike tekste.
- Kasutab kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili.
- Räägib kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest, jms ulatudes lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutuseni.
- Esitleb oma töid.
- Võrdleb ja kaitseb aruteludes erinevaid seisukohti.
- Kasutab ainealast oskussõnavara.
- Mõistab teabetekste.
- Kasutab mitmesuguseid info esitamise viise (teksti, joonist, skeemi, tabelit, graafikut).
- Kasutab kunstile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlgib“ sõnumeid ühest keelest teise.
- Arvestab teistega, aitab vajaduse korral teisi.
- On kogenud koos töötamise eeliseid.
- Analüüsib oma käitumist ning selle mõju kaaslastele ja tööle.
- Kasutab oskussõnavara.
- On eneseväljendusoskus.
- Loeb ja mõistab teabe- ja tarbetekste.

suhtumise tasandil

- Väärtustab õigekeelsust ja väljendusrikast keelt
- 6) matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades, suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõendus põhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt; Õppeainete kaudu matemaatikapädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikoolilõpuks järgmise suutlikkuse:

teadmise tasandil

- Tunneb matemaatilisi mõisteid ja seoseid.

oskuse tasandil

- Arvutab võõrkeeles ja suudab teha sisseoste võõrkeeles.
- Uurib ning esitab katse- või vaatlusandmeid tabelitena ja arvjoonistena, analüüsib neid, leiab omavahelisi seoseid ning seob arvulisi näitajaid lahendatava probleemiga.
- Koostab ja analüüsib arvjooniseid, esitades eri objekte ja protsesse, neid võrreldes ning omavahel seostades.
- Ülesandeid lahendades kasutab matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades.
- Sõnastab probleeme, arutleb lahenduste üle, põhjendab valikuid ja analüüsib tulemusi.
- Analüüsib kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne.).
- Võrdleb ja liigitab erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutab sümboleid.
- Analüüsib sporditehnilisi oskuseid.
- Selgitab kehalise töövõime näitajaid ja sporditulemuste dünaamikat.

suhtumise tasandil

- On huvi matemaatika vastu, mõistab matemaatika sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust

7) ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi; aidata

kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärged ja neid ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske.

Õppeainete kaudu ettevõtlikkuspädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

teadmise tasandil

- Omab ülevaadet loodusteadustega seotud elukutsetest ning vastava valdkonnaga tegelevatest teadusasutustest ja ettevõtetest.
- Tunneb kunstivaldkonnaga seotud elukutseid ning institutsioone.

oskuse tasandil

- Meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilase igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamine, seisukohavõtt ja lahenduste otsimine, sh loovtöös.
- Osaleb projektides, mis eeldavad omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.
- Viib ellu oma ideid ja eesmärged ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate ea- ja mõttekaaslastega.
- Analüüsib vaadeldavate objektide omadusi: uurib objektide ühiseid omadusi, mille alusel sõnastab hüpoteesi ning otsib ideid hüpoteesi kehtivuse põhjendamiseks.
- Oskab näha ja sõnastada probleeme, genereerida ideid ning kontrollida nende headust.
- Uurib objekti erinevate parameetrite põhjustatud muutusi, hindab oma riske ja toimib arukalt.
- Leiab ühele ülesandele erinevaid lahendusteid, mõtleb paindlikult ning genereerib ideid.
- Arutleb loodusainete rakendusteaduslikel teemadel, kus ilmnevad abstraktsete teadusfaktide ja –teooriate igapäevaelulised väljundid.
- Planeerib süsteemselt katseid ja vaatlusi ning analüüsib tulemusi.
- Lahendab keskkonnaga seotud dilemmasid ja teeb pädevaid otsuseid, mis lisaks teaduslikele seisukohtadele arvestavad sotsiaalseid aspekte.
- Näeb probleeme ja neis peituvaid võimalusi.
- Püstitab eesmärged, genereerib ideid ning teostab neid.
- Ideede teostamiseks valib sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
- Katsetab ideede väljendamist ja esitlemist erineval moel.
- Valib leidlikult sobivaid meetodeid ning rõhutab oma tugevaid külgi.
- Planeerib oma tegevust, võtab vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuste eest.
- Valmistab toote ideest kuni eseme valmimiseni.
- Viib ideid ellu mitmesuguste ettevõtlusmudelite (üksikisiku tasandil toote disaini loomine, valmistamine ja müük; meeskonnatööna näiteks ajutise kohviku rajamine koolis, mingi toote kavandamine ning selle valmistamise organiseerimine klassis) kaudu.
- Näeb probleeme ja leiab lahendusi.

- Seab eesmäärke, genereerib ideid ning leiab sobivaid vahendeid ja meetodeid nende teostamiseks.
- Analüüsib oma kehaliste võimete ja liigutusoskuste taset, kavandab tegevusi ning tegutseb sihipäraselt tervise tugevdamise ja töövõime parandamise nimel.
- On toimetulekuoskus ja riskeerimisjulgeus.

suhtumise tasandil

- On kujunenud vastutustunne.
- On enesekindel ja julge.
- On initsiatiivikas ja võtab vastutust.
- Teeb eesmärkide saavutamiseks koostööd.
- Viib tegevused lõpuni, reageerib paindlikult muutustele, võtab arukaid riske ning tuleb toime ebakindlusega.
- Väärtustab uuenduslikke ja loovaid lahendusi.
- Avatud loomingulistele ideedele ja originaalsetele vaatenurkadele
- Digipädevus - suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvvas ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

(4) Kooli töötajad tähtsustavad oma tegevustes üldpädevuste kujundamisel järgmist:

1) Kultuuri-ja väärtuspädevus:

- Alusväärtused on igapäevaselt kõigile kättesaadavad, neid järgitakse tegevuste kavandamisel ning erinevaid töövorme kasutades arutatakse õpilastega alusväärtuste üle.
- Õpetajad arutavad tundides õpilastele eakohaselt päevakajalisi sündmusi või ühiskonnas ja maailmas esiplaanil olevaid aktuaalseid küsimusi. Arutelusid läbi viies õpetaja käsitleb mingi sündmuse, nähtuse või seisukoha erinevaid tahke, demonstreerides teatud mõtteviisi: igal nähtusel on mitu põhjendust, igal sündmusel on vähemalt mitu tõlgendust, igal seisukohal on vähemalt üks vastandseisukoht.
- Koolis keskendutakse teiste loomingu väärtustamisele eelkõige õpilaste suutlikkuse kujundamise kaudu vältida plagiaati kirjalike tööde koostamisel. Korrektse viitamissüsteemi kasutamist kirjalikes töödes jälgivad kõik õpetajad alates juba esimesest kooliastmest.
- Koolis kujundatakse õpilaste ilumeelt ühelt poolt koolis valitseva esteetilise õppekeskkonna kaudu. Teisalt järgitakse põhimõtet: eitatavad kirjalikud tööd peavad alati olema korrektselt ja esteetiliselt vormistatud.

2) Sotsiaalne ja kodanikupädevus:

- Vastutustunde kujundamine toimub koolis eelkõige kokkulepete sõlmimise ja kokkulepetest kinnipidamise jälgimise teel. Kokkulepete saavutamine tähendab osapoolte ära kuulamist ja teineteisega arvestamist (selle mõistmist, kas kokkulepet on võimalik täita) ning kõigi osapoolte kokkuleppega nõustumist. Oluline roll on selle juures õpetajatel asjakohases suhtlemises ja kannatlikkusel asju läbi rääkida ning järjekindluses kokkulepetest kinnipidamist jälgida.

- Demokraatliku mõtteviisi kujundamine õpilastes toimub igapäevase õppe- ja kasvatusprotsessi korralduse kaudu. Õppeprotsessi kavandamine on avalik, st õpilased peavad veerandi alguses teadma, mida õpitakse, millised on oodatavad õpitulemused, kuidas toimub hindamine ning millised on hindamiskriteeriumid. Kõik muutused õppeprotsessi käigus arutatakse õpilastega läbi. Välistatud on ootamatud kokkuvõtvad hindamised.
- Õpilasi käsitletakse õppeprotsessis partneritena, õpetajad võtavad, veerandi, õppeteema lõpus neilt tagasisidet õppeprotsessi läbiviimise kohta.
- Kehtestatud reeglite järgmisel näitavad õpetajad õpilastele ise eeskuju. Õpilastelt ei nõuta reeglite täitmist, mida õpetaja ise ei täida. Näiteks, kuna õpilastelt nõutakse täpsust tundi tulekul, siis tundi ei hiline ka õpetajad.
- Eraldi tähelepanu pööratakse kõikides õppeainetes õpilaste koostööoskuste arendamisel meeskonnas töötamisel. Kui õpetaja on planeerinud õppemeetodina kasutada rühmatööd, siis peale selle läbiviimist järgneb peale rühmatöö tulemuste arutelu ka arutelu rühma kui meeskonna toimimise teemal ning tehakse järeldused edaspidiseks.

3) Enesemääratluspädevus:

- Kõikides õppeainetes kasutatakse kujundava hindamise raames õpilaste enesehindamist, mille käigus õpilased õpivad määratlema enda tugevaid ja nõrku külgi ning kavandama parendustegevusi.
- Õpilastega läbiviidavad arenguvestlused põhinevad õpilaste eneseanalüüsil, mille aluseks on õpimapp. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet õpetajalt ja kaasõpilastelt.
- Kõikide õpilaste poolt koostatud kirjalikud tööd peavad sisaldama kirjalikku tagasisidet soorituse tugevuste ja nõrkuste kohta. Tagasisidet võib saada eelnevalt teadaolevate kindlate kriteeriumide põhjal õpetajalt, kaaslastelt või ka eneseanalüüsi korras.

4) Õpipädevus:

- Kõikides õppeainetes keskendutakse ühe olulisema õpipädevuse komponendi, funktsionaalse lugemisoskuse arendamisele. Eelkõige kujundatakse õpilastel oskusi leida informatsiooni teatmeteostest ja Internetist. Õpikuid käsitletakse koolis ühe teatmeteose liigina. Järgitakse põhimõtet, et õpitulemuste saavutatuse kontrollimisel võivad õpilased, sõltuvalt õpitulemusest, kasutada vajalikke abimaterjale või vahendeid.
- Õpiraskuste esinemisel koostatakse esmase õpiabimeetmena õpilase ja õpetaja koostöös õpilasele kirjalik individuaalne arenguplaan raskustest ülesaamiseks. Individuaalne arenguplaan on õpilase ja õpetaja vabatahtlik kokkulepe ja on suunatud õpetaja konsultatsioonijärgse tulemuslikumaks ärakasutamiseks.

5) Suhtluspädevus:

- Kõikides klassiruumides ja õppetundides on võimalik kasutada õigekeelsussõnaraamatut ja võõrsõnade leksikoni. Õpetajad suunavad õpilasi neid järjekindlat kasutama.
- Eraldi tähelepanu pööratakse õpilaste esinemisalase pädevuse kujunemisele. Õpilasi tuleb juhendada ja toetada nii, et nad on valmis esinema.
- Õpilastel kujundatakse oskused anda kaasõpilastele konstruktiivset kirjalikku ja suulist tagasisidet. Tagasiside andmine toimub õpetaja juhendamisel, mille käigus järgitakse konstruktiivse tagasiside andmise reegleid.

6) Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus:

- Kõikides ainetes pööratakse tähelepanu matemaatiliste esitusviiside (näiteks diagrammid) kasutamisele oma aines. Eraldi pööravad kõik õpetajad tähelepanu oma ainele ja õpilaste vanusest tulenevalt statistiliste andmetöötluse erinevatele meetoditele.

- Kõikides ainetes pööratakse tähelepanu õppeaines sisemiste seoste nägemisele ja esiletoomisele. Selleks kasutavad õpetajad mõistekaardi meetodit.

7) Ettevõtlikkuspädevus:

- Tundides kasutatakse kogemusõppet põhinevaid aktiivõppe meetodeid, mis võimaldavad

simuleeritud olukordades ennast proovile panna ja õpitud teadmisi ja oskusi rakendada.

- Õppeprotsessis kavandatakse ühe aine piires, kui ka õppeainete vahelisi projektipõhiseid

õppemeetodeid, kus õpilased peavad meeskonnana saavutama tulemused.

- Tunnivälised üritused kavandatakse projektipõhisena, kuhu kaastakse õpilased ning järgitakse kõiki projektijuhtimise reegleid.

8) Digipädevus - suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Lõpetades kooli on õpilane saavutanud riiklikus õppekavas esitatud õpitulemused.

3.1. I kooliastmes taotletavad pädevused

Esimese kooliastme lõpus õpilane:

1) peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;

2) tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, (oskab koostada päevakava ja seda järgida; oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel);

3) suhtub endasse ja teistesse positiivselt, on õppinud läbi eneseanalüüsi ära tunda oma tugevaid ja nõrku külgi;

4) oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada;

5) suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;

6) mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid ära õpitud väljendeid ja lihtsamaid fraase;

7) arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades;

8) käitub loodust hoidvalt; on teadlik paikkonna looduslikust eripärast

9) oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;

- 10) oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;
- 11) austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboteid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid; teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt; on teadlik Valgamaa kultuurilisest eripärasest
- 12) oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest; osaleb huvitegevuses
- 13) hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve;
- 14) oskab ohtlikke olukordi vältida, ohutult liigelda ja ohuolukorras abi kutsuda;
- 15) teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda, ning on valmis seda tegema.

3.2. II kooliastmes taotletavad pädevused

Teise kooliastme lõpus õpilane:

- 1) hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;
- 2) oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest;
- 3) väärtustab paikkonda, oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;
- 4) oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida;
- 5) oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;
- 6) oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, koostada keeleliselt korrektseid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;
- 7) tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel rutiinsetel teemadel;
- 8) on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades;
- 9) väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest, teab ja tunneb kodukoha looduslikku eripära;
- 10) oskab sihipäraselt ja turvaliselt kasutada arvutit, interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;
- 11) oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
- 12) tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
- 13) väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada;
- 14) väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest mõjuritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
- 15) oskab ennast säästa, on leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast;
- 16) väärtustab osalemist projektitöodes ja uurivas õppes, kasutab saadud oskusi ja kogemusi, oskab teha koostööd, täidab rühmas erinevaid rolle;

3.3. III kooliastmes taotletavad pädevused

Kolmanda kooliastme lõpus õpilane:

- 1) tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;
- 2) tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustestinimestesse eelarvamuste vabalt ja lugupidavalt;
- 3) on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;
- 4) on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärged arvestades oma individuaalsust ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning vastutab oma tegude eest;
- 5) suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;
- 6) valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste;
- 7) suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist;
- 8) mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
- 9) oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi;
- 10) suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat erinevates olukordades eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada;
- 11) on aktiivne, koostööaldne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust, austab kodukoha traditsioone
- 12) suudab väljendada ennast loominguiliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist, osaleb huvitegevuses;
- 13) väärtustab, järgib ja edendab tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne;
- 14) mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

4. Õppimise käsitlus

(1) Kooli õppekavas käsitatakse õppimist väljundipõhiselt, rõhutades muutusi õpilase või õpilaste rühma käitumisvõimes. Konkreetsemalt tähendab see selliste teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtushoiakute ja -hinnangute omandamist, mis on vajalikud igapäevaelus toimetulekuks. Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus, mille õpilane omandab vastastikusel toimes füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonnaga. Kogemusi omandades muutub õpilase käitumine eesmärgipärasemaks.

Õppekeskkond kindlustatakse koolis õppekava alusel toimuva süstemaatilise ja sihipärase õppe- ja kasvatustegevusega ning õppekeskkonnaks on ka kodu ja laiemas elukeskkonnas toimivad mõjutused. Õpilane on õppeprotsessis aktiivne osaleja, kes võtab võimetekohaselt osa oma õppimise eesmärgistamisest, õpib iseseisvalt ja koos kaaslastega, õpib oma kaaslaste ja ennast hindama ning oma õppimist analüüsima ja juhtima. Uute teadmiste omandamisel tugineb õpilane varasematele ning konstrueerib uue teabe põhjal enda teadmised. Omandatud teadmisi rakendatakse uutes olukordades, probleemide lahendamisel, valikute tegemisel, väidete õigsuse üle arutledes, oma seisukohti argumenteerides ning

edasiste õpingute käigus. Õppimine on elukestev protsess, milleks vajalikud oskused ja tööharjumused kujunevad põhihariduse omandamise käigus.

(2) Õppekavas mõistetakse õpetamist kui õppekeskkonna ja õppetegevuse organiseerimist viisil, mis seab õpilase tema arengule vastavate, kuid pingutust nõudvate ülesannete ette, mille kaudu tal on võimalik omandada kavandatud õpitulemused.

(3) Õppekavas mõistetakse kasvatust kui õpilase suhete kujundamist teda ümbritseva maailmaga. Edukas väärtuskasvatus eeldab kogu koolipere, õpilase ja perekonna vastastikust usaldust ning koostööd. Hoiakute kujundamise võtmeisik on õpetaja, kelle ülesanne on pakkuda isiklikku eeskujut, toetada õpilaste loomupäraselt soovi enda identiteedis selgusele jõuda ning pakkuda sobiva arengukeskkonna kaudu tuge erinevates rühmades ja kogukondades ning kogu ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisharjumuste väljaarenemiseks.

(4) Õpet kavandades ja ellu viies:

1) arvestatakse õpilase taju- ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid, keelelist, kultuurilist ja perekondlikku tausta, vanust, sugu, terviseseisundit, huvi ja kogemusi;

2) arvestatakse, et õpilase õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks ja huvitegevuseks;

3) võimaldatakse õpilastele mitmekesiseid kogemusi erinevatest kultuurivaldkondadest;

4) kasutatakse teadmisi ja oskusi reaalses olukorras; tehakse loovtööd ning seostatakse erinevates valdkondades õpitavat igapäevase eluga;

5) luuakse võimalusi õppimiseks ja toime tulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes (õpilane-õpetaja, õpilane-õpilane);

6) kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -viise ja -vahendeid (sealhulgas suulisi ja kirjalikke tekste, audio- ja visuaalseid õppevahendeid, aktiivõppemeetodeid, õppekäike, õues- ja muuseumiõpet jms);

7) kasutatakse asjakohaseid hindamisvahendeid, -viise ja -meetodeid;

8) kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel sobiva pingutustasemega õppida, arvestades sealjuures igapäevast individuaalsust.

(5) Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandab põhikool kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus.

(6) Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldab põhikool õpet ja kujundab õppekeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülel käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku.

(7) Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonna peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad ka teiste ainevaldkondade õppeained ning tunni- ja koolivälise tegevuse.

(8) Puka Keskkooli põhikooli õppekavas on järgmised ainevaldkonnad:

1) keel ja kirjandus;

2) võõrkeeled;

3) matemaatika;

4) loodusained;

- 5) sotsiaalsed;
- 6) kunstilised;
- 7) tehnoloogia;
- 8) kehaline kasvatus.

(9) Ainekavades esitatakse nii kooliastmete õpitulemused kui ka õpitulemused õppeteemade läbimisel või osaoskuseti. Õpitulemused toetavad valdkonnapädevuste kujunemist. Väärtushoiakuid väljendavaid õpitulemusi numbriliselt ei hinnata, vaid antakse nende saavutatuse kohta õpilasele sõnalist tagasisidet.

4.1. Õppe ja kasvatuselõhustused I kooliastmes

(1) Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatuselõhustuseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetõõks. Õpilaste koolivalmidus ja võimend on erinevad, seetõõtu diferentseeritakse õppeõlesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. Esimeses kooliastmes keskendutakse:

- 1) kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
- 2) positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse;
- 3) õpiharjumuse ja -õskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud tõõ õskuste ning valikute tegemise õskuste arendamisele;
- 4) eneseväljendusõskuse ja -õulguse kujunemisele;
- 5) põhiliste suhtlemis- ja koostõõõskuste omandamisele, sealhulgas õksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;
- 6) õpiraskuste äratundmisele ning tugisõsteemide ja õpiabi pakkumisele.

(2) Õpetaja õlulisim õlesanne on toetada iga õpilase eneseõsku ja õpimõtivatsiooni.

(3) Õppetõõ korraldamise alus võib esimeses kooliastmes olla õldõpetuslik tõõviis. Sõltuvalt õpilaste ettevalmistusest võib kasutada ka aineõpetuslikku tõõviisi või õld- ja aineõppe kombineeritud varianti.

4.2. Õppe ja kasvatuselõhustused II kooliastmes

(1) Teises kooliastmes on õpetuse ja kasvatuselõhustuseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetõõs on õluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga õõlmatud teadmis- ja tegevusvaldkondade vastu. Teises kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimõtivatsiooni hõõdmisele ja tõõstmisele, seostades õpitud praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;
- 2) huvitegevusvõõmaluste pakkumisele;
- 3) õpilaste erivõõmete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
- 4) õpiraskustega õpilastele tugisõsteemide ja õpiabi pakkumisele.

(2) Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tõõviise ja õlesandeid, mis võõmaldavad murdeikka jõõduvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitud praktilise eluga ning aitavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uuttes rollides.

4.3. Õppe ja kasvatuselõhustused III kooliastmes

Kõõmandas kooliastmes on õppe ja kasvatuselõhustuse põõhitaõtlus aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks õhiskonnaliikmeteks, kes igapäõvaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võõmetele vastavat õpiteed valida. Kõõmandas kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimõtivatsiooni hõõdmisele;

- 2) õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
- 3) erinevate õpistrateegiatega teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse arendamisele;
- 4) pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
- 5) õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele;
- 6) õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

5. Õppekeskkond

(1) Õppekeskkond on vaimne, sotsiaalne ja füüsiline keskkond, mis toetab õpilase arengut iseseisvaks, aktiivseks õppijaks kujunemisel ja kannab põhihariduse alusväärtusi, kooli vaimsust, säilitab ja arendab edasi paikkonna ja koolipere traditsioone.

(2) Põhikool korraldab õppe, mis kaitseb ning edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist. Õppekoormus vastab Puka Keskkooli poolt kehtestatud tunnijaotuskavale (õppekavale), arvestades isiksuse võimeid.

(3) Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

- 1) osaleb kogu koolipere;
- 2) luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, vanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetamise ja kasvatamisega seotud osaliste vahel;
- 3) koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdõiguslikult austades nende eneseväärikust ning isikupära;
- 4) märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu, hoidutakse õpilaste sildistamisest ja nende eneseusu vähendamisest, luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises;
- 5) ennetatakse ja välditakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;
- 6) ollakse avatud vabale aramusvahetusele, kaasa arvatud kriitikale;
- 7) luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus, üksteise toetamine, sõbralikkus ja heatahtlikkus;
- 8) luuakse inimõigusi ja demokraatiat austav keskkond, lähtudes rahvusliku, rassilise ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtetest.

(4) Füüsilist keskkonda kujundades jälgib põhikool, et:

- 1) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast otstarbekas, on turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
- 2) õppes on võimalus kasutada internetiühendusega arvuteid ja esitlustehnikat ning õpilastel on võimalus kasutada kooliraamatukogu;
- 3) kasutatakse eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatavat õppevara, kaasa arvatud nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õppematerjale ja –vahendeid
- 4) on olemas kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt.
- (5) Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õppekeskkonnas, tagades turvalisuse ja eesmärgipärasuse.

6. Kohustuslikud ja valikõppeained

(1) Puka Keskkooli põhikooli õppekavas on esitatud järgmised kohustuslike õppeainete ainekavad:

- 1) keel ja kirjandus: eesti keel, kirjandus

- 2) võõrkeeled: A-võõrkeel, B-võõrkeel
 - 3) matemaatika:
 - 4) loodusained: loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika, keemia
 - 5) sotsiaalsed: inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus
 - 6) kunstained: muusika, kunst
 - 7) tehnoloogia: tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus
 - 8) kehaline kasvatus: kehaline kasvatus
- (2) A-võõrkeelena õpitakse inglise keelt, B-võõrkeelena õpitakse vene keelt

(3) Puka Keskkooli põhikooli õppekavas on esitatud järgmised valikõppeainete ainekavad:

- 1) informaatika ainekava
- 3) karjääriõpetuse ainekava

(4) Puka Keskkooli põhikooli õppekava tunnijaotusplaanis on toodud lisaks riikliku õppekava kohustuslikele tundidele valikainete tunnid.

(5) Lisaks kohustuslikele õppeainetele on põhikooli I kooliastmes kaheksa, II kooliastmes kümme ja III kooliastmes neli nädalatundi valikõppeaineid vastavalt tunnijaotuskavas esitatule, mis esitatakse kooli valikuna.

(6) Huviliste olemasolul ja õppenõukogu otsusel on võimalik avada ka tunnijaotuskavas nimetamata õppeainete õppegrupe.

7. Läbivad teemad ja lõimingu põhimõtted

(1) Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja käsitlevad ühiskonnas tähtsustatud valdkondi ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

(2) Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

1) õppekeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärgi; Läbivad teemad kujundavad teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumisnorme valdkondades, millel on kokkupuutepunkte paljude õppeainetega.

2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlejad, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineülelisi, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;

3) valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;

4) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna;

5) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassiväliselt õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.

(3) Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad on:

1) elukestev õpe ja karjääri planeerimine – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja

töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid

Läbiva teema «Elukestev õpe ja karjääri planeerimine» käsitlemise põhimõtted põhikoolis. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

Õpilast suunatakse:

- 1) teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning kutseplaanide konkreetsemaks muutumisele;
 - 2) arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisoskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
 - 3) arendama oskust seada endale eesmärged ning tegutseda neid ellu viies süsteemselt;
 - 4) kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tundma haridus- ja koolitusvõimalusi;
 - 5) tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, nende arenguga minevikus ja tulevikus, tundma õppima töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kodukoha majanduskeskkonda. Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes aitab õpilasel kujundada positiivset hoiakut õppimisse ning toetab esmaste õpioskuste omandamist. Mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel kujundada ning õppida tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust. Õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid. Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi. Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega. Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, õpioskuste arendamisele ning esmaste kutsevalikutega seostamisele. Õpilasi juhatakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil olemas, et oma soove ellu viia. Tähtis on käsitleda töö ja kutsega seotud stereotüüpseid suhtumisi kriitiliselt, et need ei muutuks õpilase tulevikuväljavaadete piirajateks. Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama. Õpilasele vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus saada kutsenõustamist.
- 2) keskkond ja jätkusuutlik areng – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele; osaleb erinevates loodusprojektides
- Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemise põhimõtted põhikoolis. Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

Õpilast suunatakse:

- 1) aru saada loodusest kui terviküsteemist, inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest;

- 2) aru saada inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest;
- 3) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
- 4) arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil, kujundama isiklikke keskkonnaalaseid seisukohti ning pakkuma lahendusi keskkonnaprobleemidele;
- 5) võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimis-valikuid ja eluviisi.

Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes tugineb õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele. Õppe ja kasvatuse kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist, pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik praktiliselt ära hoida ja lahendada.

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub peamiselt koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele. Arendatakse tahet osaleda keskkonnaprobleemide ärahoidmises ja lahendamises ning kujundatakse keskkonnaalast otsustamisoskust. Arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja elukeskkonna väärtustamist, õpitakse teadvustama end tarbijana ning toimima keskkonda hoidvalt. Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub kohalike ning globaalsete keskkonna- ja inimarenguprobleemide käsitlemisele. Eesmärk on kujundada arusaama loodusest kui tervik-süsteemist, looduskeskkonna haprusest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja -ressurssidest. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud, arutelud ning rollimängud. Õpitavad teadmised, oskused ja hoiakud loovad eeldused vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemiseks oma elukeskkonda ning eetiliste, moraalse ja esteetiliste aspektide arvestamiseks igapäevaelu probleemide lahendamisel.

3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Läbiva teema «Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus» käsitlemise põhimõtted põhikoolis. Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Õpilast suunatakse:

- 1) väärtustama ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatus ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivaltatut lahendamist;
- 2) olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklikke seisukohti ning neid väljendama;
- 3) tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;
- 4) mõistma avaliku, ettevõtliku- ja mittetulundussektori seoseid ning toimimist;

5) mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandama oskusi osaleda otsustamisprotsessides;

6) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suhtuma positiivselt ettevõtlusse ja selles osalemisse.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskne saada koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemusi. Selle viisid on õpilaste vabatahtlik tegevus, nt talgutöö, ühisürituste korraldamine vms.

Lähtudes paikkonna võimalustest, tutvustatakse õpilasele kodukandi ettevõtteid, noorteühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on oluline toetada õpilase initsiatiivi ning pakkuda talle võimalusi ja abi ühisalgatusteks. Õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel ning võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi. Oluline on suunata õpilasi leidma jõukohastele probleemidele loomingulisi lahendusi ning aidata neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust. Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub ühiskonna eri sektorite (avaliku, tulundus- ja mittetulundussektori) toimimisele ning nende seostele. Tähtsal kohal on riigi demokraatliku valitsemise korraldus ning üksikisiku või huvirühma osalemis- ja mõjutamisvõimalused kohaliku ja ühiskonna tasandi otsuste tegemisel. Kodanikualgatuse ning vabatahtlikuna tegutsemise mõistmiseks ja motiveerimiseks ning ettevõtlikkuse arendamiseks tutvustatakse õpilasele võimalusi osaleda tegevustes paikkonna hüvanguks ning teda julgustatakse neis tegevustes osalema.

4) kultuuriline identiteet – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri, paikkonna eripära ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis

Läbiva teema «Kultuuriline identiteet» käsitlemise põhimõtted põhikoolis.

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuri-teadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Õpilast suunatakse:

1) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasivijana ja kultuuride vahendajana;

2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;

3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingsusse, taunima diskrimineerimist;

4) tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;

5) teadvustama ning tundma õppima mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;

6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on oluline pakkuda õpilasele võimalust osaleda oma kultuurikeskkonna tavades ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone.

Õpilasel aidatakse jõuda mõistmiseni, et teatud tavad ja kombed on omased teatud kultuurile. Õppe ja kasvatuses kujundatakse meie kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi, toetatakse uudishimu uue ja erineva suhtes ning positiivset suhtumist sellesse. Õpilaste erinevaid kogemusi kokku viies saavutatakse üldpilt oma kultuurist ja selle kokkupuudetest teiste kultuuridega.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on tähtis kujundada positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes ning vältida eelarvamusliku suhtumise kujunemist. Õpitakse respektierima erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit. Õppes ja kasvatuses leitakse võimalusi, kus õppija saab rakendada oma teadmisi ja oskusi omakultuuri tutvustamiseks näiteks koolide ja rahvusvaheliste projektide kaudu. Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes on keskne aidata õpilasel mõista, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teda teistes kultuurides orienteerumisel. Õpilasele pakutakse erinevaid võimalusi omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondadest, sealhulgas võimalust kaasa lüüa kohalike kultuurisündmuste ettevalmistamises ja läbiviimises.

5) teabekeskond – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi

Läbiva teema „Teabekeskond“ käsitlemise põhimõtted põhikoolis

Läbiva teema „Teabekeskond“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.

Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi;
- 2) valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest;
- 3) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
- 4) kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabekeskkondi;
- 5) arendama kriitilise teabeanalüüsi oskust.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskmes õpilase igapäevane teabekeskond. Õpetaja abil ja kaaslaste toel harjutakse kirjeldama oma tegevust teabekeskonnas. Õpilane õpib mõistma temale suunatud teadete suhtluseesmärki ning eristama olulisi teateid ebaolulistest. Samuti harjub õpilane mõistma, millised seaduspärasused kehtivad privaatses ja millised avalikus ruumis, sealhulgas internetis. Läbiva teema rõhuasetused toetavad I kooliastmes inimeseõpetuse, emakeele ning teiste õppeainete kaudu toimuvat suhtlemisoskuste kujundamist. Õpilase eakohast mediakasutust arvestades pööratakse rohkem tähelepanu visuaalsele meediale ning visuaalse teksti analüüsile.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on käsitlemise keskmes avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasused ning põhiliste kommunikatsiooniformaatide tundmaõppimine. Õpilane harjub internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valima selle põhjal õiget suhtlusviisi. Teise kooliastme jooksul harjutakse lugema ja kuulama uudist kui üht ajakirjanduse põhilist tekstiliiki, hindama selle kvaliteeti ning tuvastama uudises puuduvat teavet.

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes õpitakse mõistma ja analüüsima meedia rolle ühiskonnas, sealhulgas majanduselus, ning kasutama meediat teabeallikana. Senisest olulisemaks muutub teabe usaldusväärsuse kriitiline hindamine, kuna õpilane hakkab leitud teavet järjest rohkem kasutama isiklike otsuste tegemiseks (nt õppimisvõimalusi valides). Õpetus ja kasvatus töös aitavad õpilasel mõista internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsta; iseseisev teabeotsing muutub õpilasele harjumuspäraseks. Läbiva teema käsitlemine loob võimalused analüüsida meediaga seotud problemaatilisi olukordi (eraellu sekkumine, vääртеabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine vms).

6) tehnoloogia ja innovatsioon – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas, kasutab omandatud teadmisi ja oskusi loovtöös

Läbiva teema «Tehnoloogia ja innovatsioon» käsitlemise põhimõtted põhikoolis
Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Õpilast suunatakse:

- 1) omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;
- 2) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
- 3) aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest;
- 4) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud eetilistes küsimustes;
- 5) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi *IKT*) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
- 6) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid, vormistades arvutiga loovtöid. Soovitav on kasutada eelkõige frontaalset õpetamismeetodit ning mängulisi arvutiprogramme. Tehnoloogia rakendamise võimalusi mitmekesistatakse foto või video tegemise ning mudelite ja makettide meisterdamise integreerimise kaudu õppetegevusse.

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes põhineb eelkõige kooli ja õppetöoga seonduvatel praktilistel ülesannetel, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist erinevates ainetundides või huvitegevuses.

Arvutipõhises õppes on soovitatav kasutada rühmatööd ja aktiivõppemeetodeid.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes kujundab IKT rakendamise pädevusi igapäevaelus ja õpingutes. Nende pädevuste kujundamiseks tuleb erinevate õppeainete õpetajatel lõimida oma ainetundidesse IKT rakendamisel põhinevaid meetodeid ja töövõtteid. Lisaks arvutiklassis peetud ainetundidele on III kooliastmes soovitatav kasutada nüüdisaegseid IKT vahendeid ka kodutööde ja õuesõppe puhul.

7) tervis ja ohutus – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima

tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemise põhimõtted põhikoolis

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima

tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

a) Tervisekasvatus põhineb õpilaste tervisega seonduvate teadmiste ja hoiakute ning sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisel. Seda toetab tervist edendava kooli põhimõtete rakendamine koolis.

b) Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi.

Õpilast suunatakse:

a) tervise valdkonnas:

1) terviseteadlikkuse arenemisele, sealhulgas oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele;

2) kasutama oma teadmisi, enesega toimetuleku oskusi ning üldisi sotsiaalseid oskusi enda ja teiste turvalisuse, sealhulgas turvalise koolikeskkonna kujundamiseks;

3) teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega;

4) leidma ning kasutama usaldusväärset terviseteavet ja abiteenuseid;

5) teadvustama keskkonna mõju oma tervisele.

b) ohutuse valdkonnas:

1) tundma eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi;

2) vältima ohuolukordadesse sattumist;

3) kujundama turvalisele kooli- ja kodukeskkonnale ning liiklusohutusele suunatud hoiakuid ja käitumist;

4) omandama teadmisi ning oskusi ohu- ja kriisiolukordades tõhusalt käituda;

5) kujundama õiget liikluskäitumist, harjuma järgima liikluses kehtivaid norme ning arvestama kaasliiklejaid;

6) tundma õppima ja väärtustama liikluse ning ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes pannakse rõhk tervislike ja ohutute käitumisviiside kujundamisele. Õppija omandab eakohased teadmised ja oskused seonduvalt tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse kui sotsiaalse tervise aspektiga ning kujuneb tervist väärtustav hoiak. Selles vanuses on tähtis, et õpilane mõistaks ohu olemust ja selle tekkepõhjusti oma igapäevases keskkonnas ning omandaks oskused käituda ohutult ja turvaliselt. Õppemeetoditest on rõhk jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonratsioonidel, rollimängudel ja käitumise modelleerimisel.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige vastavasisuliste väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja levinuma riskikäitumise ärahoidmisele (käitumine, millega kaasnevad nt vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähene kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus). Õppemeetoditest sobivad aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatöö, rollimängud ja demonratsioonid. Õppetööd

ainetundides saavad täiendada noortelt noortele metoodikal põhinevad tunnivälised projektid.

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes pööratakse tähelepanu tervist ja ohutust väärtustavate hoiakute kujundamisele ning tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamisele. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, diskussioon, juhtumianalüüsid, rühmatöö, uurimisprojektid ja rollimängud. Tähtsal kohal on ka õpilastega korraldatavad klassivälised ennetusprogrammid ning õpilaste maksimaalne kaasamine tervist edendavatesse ja ümbritseva turvalisust suurendavatesse tegevustesse.

8) väärtused ja kõlblus – taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Läbiva teema «Väärtused ja kõlblus» käsitlemise põhimõtted põhikoolis

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õpilast suunatakse:

- 1) tunnustama väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid;
 - 2) analüüsima süstemaatiliselt kõlbelisi norme ja väärtusi;
 - 3) arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
 - 4) juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;
 - 5) osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;
 - 6) reflekteerima nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispõhimõtete üle, kasutades kõlbeliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi.
- Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on rõhk iseenda tundmaõppimisel, heade kommete omandamisel ja sellise klassikollektiivi kujundamisel, kus peetakse oluliseks õiglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimväärikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist ning demokraatlikku osalemist ja rahvuslikkust. Õppemeetoditest on esikohal töö jutustustega, rollimängud, arutelud ja õpetaja selgitused, mille vältel õpitakse oma kogemusi teadvustama ning oma tegutsemist jälgima ja reflekteerima.

Läbiva teema käsitlemisega II kooliastmes teadvustatakse ja mõtestatakse kõlbelisi norme ning kujundatakse sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu. Erinevaid vaatenurki pakkuva käsitluse kaudu taotletakse õpilase isiklike seisukohtade kujunemist humanistlike kõlbeliste normide taustal. Õpilase mõttearendustesse tuleks suhtuda paindlikult, jättes õpilasele võimaluse säilitada oma arvamus.

Õppemeetoditest on kesksel kohal lugude analüüs, aktiivõppemeetodid, rühmatöö, konfliktsete juhtumite arutelu ning rollimängud. Õppevara kaudu tutvustatakse õpilasele positiivseid kõlbelisi eeskujusid ja ideaale. Igapäevases koolielus pakutakse võimalusi rakendada omandatud teadmisi.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes toob selgemalt esile väärtushinnangute ja kõlbeliste normide ühiskondliku ning ajaloolis-kultuurilise mõõtme. Erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamisega (ajaloos ning tänapäeval) toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes

orienteerumise oskuste kujunemist. Eri allikatest teabe kogumisega, erinevates õppeainetes käsitletu ning kogemuste põhjal juhitakse õpilasi arutlema väärtuste ja kõlbelisuse teemade üle, võrdlema erinevaid seisukohti ja põhjendama oma seisukohti, pidades silmas eelarvamusteta, taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadesse.

Sobilik on teha uurimisprojekte, mis võimaldavad käsitleda küsimusi sügavamalt ja mitmekülgsemalt.

9) Läbivate teemade õpetus realiseerub kogu kooli tegevuse kaudu: ainekavade, kooli mikrokliima, juhtimise ja majandamise kaudu. Õpetajal on õpimotivatsiooni loov, hoiakuid kujundav ning ea- ja jõukohast õppekeskkonda loov roll. Eelistatud on õppevormide mitmekesisus, õppimine kogemuse kaudu: rühmatööd, projektid, ekskursioonid, arutelud, individuaalsed ülesanded, kodutööd, loovülesanded jne.

Õpetaja isiklik eeskuju hoiakute ja töö- ning suhtlemisoskuste osas omab määravat tähtsust. Aineõppel põhinev läbivate teemade kasutamine arvestab ainekavades toodud seoseid läbivate teemade taotlustega ning õppeainete ja ainevaldkondade vahelise lõimingu vajadust läbivate teemade käsitlemisel. Läbivate teemade taotluste elluviimine toimub ka valikainete kaudu.

Õppeainete ja ainevaldkondade panus läbiva teema käsitlemisse on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev. Õpikeskkonna korraldamise kaudu luuakse võimalused läbivate teemadega tegelemiseks. Läbivate teemade taotluste elluviimiseks kasutatakse nii vaimset, sotsiaalset kui ka füüsilist õpikeskkonda.

Klassi- ja koolivälisel tegevusel põhinev läbivate teemade käsitlemine toimub projekti- ning partnerlustegevuste kaudu, mille eesmärgid ja tulemused on seotud läbivate teemade taotlustega

(4) Läbivate teemade kirjeldused on esitatud põhikooli riiklikus õppekavas lisas11.

7.1. Lõimingu põhimõtted põhikoolis

(1) Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõimingu toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandatakse kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus õpetaja töökava ja kooli üldtööplaani tasandil.

(2) Lõimingu mõte avaldub ühel või teisel moel eraldiseisvate õpetatavate teadmiste ja oskuste seostamises ning nende reaalse elu konteksti asetamisega õpilaste aitamises neid mõtestada ning seostada üheks tervikuks.

(3) Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisest projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldab kool õpet ja kujundab õppekeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku.

(4) Lõimingu on tegevus, mis eeldab suhtlemist ja arutelu ning toimub peamiselt õpetaja vahetel juhendamisel. Lisaks vahenduspedagoogikale on õppetegevuses oluline õpilase aktiivsus ja motiveeritus. Õpetajate poolse lõimingu kaudu pakutakse õpilastele motiveeritud õppimist, seostades teadmisi õpilase huvidest lähtuvalt ning soodustades sellega õpilase aktiivsust. Lõimingu kaudu vähendatakse pähe õppimist ja soodustatakse leidmist, lahendamist ja oma lahenduste põhjendamist. Lõimingu kaudu püüeldakse selles suunas, et teadmisi õpitakse kriitiliselt ja läbi mõeldult ning seostades reaalse eluga. Lõimingu kaudu muutub õppimine tähenduslikumaks ja tulemusikumaks. Seda soodustavad suhtlemine ja arutelud. Kui õppetegevus on õpetajal kavandatud õpilasekesksena, arvestades õpilase ealisi

iseärasusi, eelnevaid teadmisi ja kogemusi ning õpilasele antakse valikuvõimalusi ning pühendatakse aega arutelule, siis on ka lõimingu kasutamise eesmärk saavutatud.

(5) Lõimingu oluline roll on õppimise fragmenteerituse vähendamises, eesmärgiga muuta õppimine õpilase jaoks tähenduslikuks. Õppetegevuses aidatakse teadmisi konstrueerida tähenduslikus kontekstis. Selle saavutamiseks kasutatakse probleemõpet, mis julgustab õpilasi uurima võimalusi, välja mõtlema alternatiivseid lahendusi, tegema koostöös teiste õpilastega, välja pakkuma ideid ja hüpoteese ning lõpuks välja pakkuma parima lahenduse, mille nad tuletasid. Lõiming võimaldab püüelda suunas, kus õpilased areneksid aktiivseteks ennast juhtivateks õppijateks, kes konstrueerivad oma teadmisi varasematele teadmistele tuginedes ning õppimise käigus omandatud kogemuste põhjal ja seostatuna.

(6) Lõiming ei ole asi iseenesest. Lisaks õpetajate initsiatiivile peab lõiming avalduma ka õpilase tasandil. Selleks on koolis loodud õppekeskkond, mis võimaldab õpilasel lõimingu tekkimist. Kui õpilane tajub tavapäraselt õppeaineid eraldi olevate tervikutena, siis koolis püüeldakse selles suunas, et õpilasel tekiks suutlikkus ühe õppeaine teadmisi ja oskusi teise õppeainesse üle kanda, ning tekiks suutlikkus koolis õpitut seostada ka argielu teadmise ja oskusega. Õpilase teadvuses toimuv lõiming on keerulisem protsess, mille suunas koolis püüeldakse. Õpilase sisene lõiming annab võimaluse luua seoseid, näha analoogiaid ja paralleele, aga ka erinevusi ja vastuolusid, seostada omavahel põhimõisteid ning märgata mitmesuguseid, ka ebatavalisi seoseid. Lõiming võimaldab saada alternatiivseid võimalusi mõtlemise korrastamiseks ja struktureerimiseks ning selle kaudu jõuda uute teadmiste ja tähenduslike seosteni.

(7) Õpilase välist lõimingut käsitleme kui õppekava õppetegevuse kavandamise, läbiviimise protsessi. Lõiming on õpetajate teadlik katse seostada erinevaid teadmisi ja oskusi ning õppemeetodeid omavahel nii, et saavutada õppekava ja õpetuse terviklikkus. Õpetuse terviklikkuse saavutamise kaudu püüeldakse selles suunas, et toetada parimal moel õpilase sisemise lõimingu tekkimist ning üldpädevuste kujunemist.

(8) Lõimingu puhul on oluline lõimingutsentri määratlemine. Lõimingutsentrit kasutatakse millegi saavutamiseks. Lõimingutsenter on midagi, mille ümber õppetegevus kavandatakse. Lõimingutsentriks võib olla mingi teadmine, oskus või suhtumine või mingi keskne idee kui fokuseeriv tšenter. Kooli õppekava kontekstis on sellisteks keskseteks aineülesteks ideedeks pädevused. Pädevusi käsitleme kui lõimingutsentreid, mis on aluseks suutlikkuse kujunemiseks.

Pädevuste kujundamist taotletakse nii õppe- kui ka õppekavavälises tegevuses. Lõimingutsentriks võivad olla erinevad õppeviisid (individuaalne, paaris- ja rühmatöö, diskussioon, ajurünnak, probleemõpe, õppekäik, ekskursioon, matk), mis aitavad õpilasel omandada erinevaid töövõtteid ja saada kogemusi. Või õppeülesanded (projekt, referaat, uurimistöö, loovtöö, essee), mis täidavad olulist rolli sisemise lõimingu saavutamisel. Lõiminguks võib olla ka mis tahes probleem, meetod või vahend, millega kaks või enam õpikogemust seostatakse.

(9) Lõimimise esimeseks sammuks on lõimingutsentri määratlemine, mille leiab õppekava üldosast ja ainekavadest esitatuna ainevaldkondade kaupa. Üldpädevuste kujundamist on käsitletud täpsemalt ainevaldkondade kirjeldustes. Valdkonnasisese lõimingu aluseks on vastava valdkonnapädevuse kujunemine. Valdkonnaülese lõimingu aluseks on pädevused kooliastmeti. Kui lõimingutsenter on valitud, tuleb selle käsitlemiseks leida sobiv lõiminguviis ja sellega seotud tegevused. Tegevused peavad olema õpetaja poolt valitud hariduslikult tähenduslikud ja soodustama

iga aine õpitulemuste saavutamist ka siis, kui nad ei sisalda endas lõimingut. Lõimingut väljendatakse õpetaja töökavas õppetegevustena. Tegevusteks võivad olla projektide kavandamine ja teostamine, probleemide lahendamine, uurimine, küsimuste esitamine ja neile vastuste leidmine.

(10) Lõimingu õnnestumiseks on oluline õpetajate koostöö. Selleks on koolis loodud võimalused õpetajate omavaheliseks tihedaks koostööks ning samuti toetatakse õpetajate professionaalset arengut. Koolis on loodud tingimused, et aidata õpetajatel mõtestada seda, mida nad hetkel teevad jaantakse juhatust selles osas, kuidas võiks asju teistmoodi teha. Kavandamise aluseks on tagasiside, mis saadakse kujundava hindamise või arenguveestluste kaudu.

(11) Lõimingu viisi valik on õpetajale vaba. Viisi valik sõltub sellest, mida tahetakse lõimimisega saavutada: kas luua seoseid üksikute õpitulemuste vahel, ainevaldkondade sees ja ainevaldkondade vahel või soovitakse lõiminguga saavutada kooliastme pädevusi, üldpädevusi või valdkonnapädevusi. Õpetajal on kasutada järgmised lõiminguviisid: ainetevahelised seosed, ajaline kooskõla, ainete kombineerimine, teemakeskne ehk multidistsiplinaarne lõiming, interdistsiplinaarne valdkonnasisene või interdistsiplinaarne valdkondade vaheline lõiming. Õpetaja on lõimingu viiside valikul vaba ning lõiming kajastub õpetaja töökavas kirjeldatuna õppetegevusena.

7.2. Liikluskasvatuse teemad ja nende käsitlemise maht põhikoolis

Vastavalt „Liiklusseadusele“ § 4 lg 1 on liikluskasvatuse eesmärk kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on:

1) ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda ning hoiduvad käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;

2) teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust mitmesugustes liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina.

Kooli rolliks on vastavalt „Liiklusseadusele“ § 4 lg 2 viia läbi laste liikluskasvatust ja valmistada neid ette ohutuks liiklemiseks.

Kooli poolt läbiviidav liikluskasvatus toimub vastavalt ja kooskõlas Vabariigi Valitsuse 20.10.2011. a määrusega nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“.

Liikluskasvatuse teemade kaudu kujundatakse alljärgnevad üldised teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks kooliastmeti.

I kooliastme lõpuks õpilane:

- Teab hädaabi numbrit (112), oskab ohust teatada;
- Oskab kirjeldada ohtusid oma kooliteel, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel;
- Oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed, vajadusel ujumisrõngast, päästevesti;
- Oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning ohutult sõiduteed ületada;
- Oskab valida jalgrattaga, rulaga, rulluiskudega sõitmiseks ohutut kohta;
- Oskab ohutult liikuda/liigelda märjal, libedal, lumisel teel;
- Oskab valida tee, sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta; peatuda, kuulata, vaadata ning ohutuses veendununa sõidutee ületada;
- Oskab määrata sõidukite liikumise suunda ning hinnata liikumise kiirust;
- Oskab eristada valet/ohtlikku liikluskäitumist õigest/ohutust käitumisest.

II kooliastme lõpuks õpilane:

- Oskab ohust kiiresti ja korrektselt teatada;
- Oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi-, mopeedijuhi kiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;

- Oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada;
- Oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust;
- Oskab valida tee sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta;
- Oskab hinnata sõiduki liikumiskiirust ja määrata vahemaid;
- Tunneb/teab/mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile);
- Oskab leida informatsiooni ja lisamaterjali ohutuslaste teemakäsitluste kohta;
- Oskab kaardistada ohtlikud kohad kooliteel, kirjeldab ohtu ja kuidas ohtu vältida.

III kooliastme lõpuks õpilane:

- Väärtustab ohutust, arvestab kaasliiklejatega ning on seaduskuulekas;
- Oskab ohust teatada ja hinnata ohuolukorda;
- Oskab vaatluse teel hinnata helkuri peegelduvuse omadusi;
- Oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi- ja mootorratturi kiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
- Teab ja tunneb nõudeid jalgratturile ja mopeedijuhile ning oskab vastavalt nõuetele käituda;
- Oskab kaardil tähistada ohtlikud kohad kooliteel ja valida ohutuma teekonna sihtpunkti jõudmiseks;
- Kirjeldab ohutu teekonna valiku põhimõtteid;
- Mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile, mopeedijuhile);
- On teadlik ohutuslastest kampaaniatest ning annab hinnangu ajas muutuvate hoiakute kujunemise kohta;
- Oskab leida informatsiooni ja võrrelda Eesti (liiklus) ohutuslast olukorda teiste riikidega.

Liikluskasvatuse teemad on tuletatud „Põhikooli riikliku õppekava“ läbivast teemast „Tervis ja ohutus“ ning maanteeameti soovitudest liikluskasvatuse osas ning „Liiklusseadusest“. Vabariigi Valitsuse 20.10.2011. a määrusega nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“ § 5 lg 3-5 on esitatud liikluskasvatuse sisu kooliastmeti:

1) Põhikooli esimeses astmes (1.–3. klass) on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast;

2) Põhikooli teises (4.–6. klass) ja kolmandas astmes (7.–9. klass) on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine; Vabariigi Valitsuse 20.10.2011. a määrusest nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“ § 6 lõike 3 kohaselt on kooli õppekavas määratletud liikluskasvatuse üldised teemad ja nende käsitlemise maht õppeaastas klassi kohta. Klassi- ja aineõpetajate töökavades määratletakse liikluskasvatuse detailiseeritud teemad, mida käsitletakse integreerituna ainetundides. Klassi- ja koolivälised liiklusalased üritused kavandatakse kooli üldtööplaanis, nende läbiviimise eest vastutab kooli juhtkond. Klassi- ja koolivälised üritused ei kajastu liikluskasvatuse teemade mahus.

Õpetus tagatakse aineõpetuse kaudu läbiva teemana järgmiselt :

Liikluskasvatuse teemad	Liikluskasvatuse ulatus tundides õppeaastas klassi kohta
Jalakäija liiklusreeglid	4
Ohutu liikluskäitumine	2
Liikluses kehtivate normide järgimine ja kaasliiklejatega arvestamine	1

Liikluse reeglitest tulenevad õigused, kohustused ja vastutus	1
Kokku	8

7.3. III kooliastme läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö korraldamise põhimõtted ning temaatilised rõhuasetused

(1) Põhikooli lõpetamiseks sooritab õpilane kolmandas kooliastmes loovtöö, mis lähtub läbivatest

teemadest või on õppeaineid lõimiv. Õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või kollektiivselt.

Loovtööd võib teha nii individuaalselt kui ka kollektiivselt.

(2) Kooli poolt valitud läbivatest teemadest lähtuv või õppeaineid lõimiv loovtöö temaatika on järgmine:

1. Kultuuripärandiga seotud loovtööd lähtuvalt läbivast teemast „Kultuuriline identiteet“; keskkonna- ja inimarengu küsimustega seotud loovtööd lähtuvalt läbivast teemast „Keskkond ja jätkusuutlik areng“; uuenduste ja nüüdisaegsete tehnoloogiate kasutamisega seotud loovtööd lähtuvalt läbivast teemast „Tehnoloogia ja innovatsioon“; inimese vastutustundliku, eetilise ja tasakaalustatud tegutsemisega seotud loovtööd lähtuvalt läbivast teemadest „Tervis ja ohutus“ ning „Väärtused ja kõlblus“. Meedia, disain, kunst, arhitektuur- võimaldab laialdast õppeainete vahelist lõimingut.

2. Muu loovtöö, mis lõimib vähemalt viit põhikoolis õpitavat õppeainet

Täpsema teemavaliku teeb õpilane kooli valitud loovtöö temaatika hulgast koostöös juhendajaga.

(3) Loovtöö on uurimus, projekt, kunstitöö või muud taoline, mis lähtub läbivatest teemadest või on õppeaineid lõimiv. Uurimus eeldab materjali kogumist, analüüsimist/süsteemiseerimist ja üldistamist ning järelduste tegemist. Projekt eeldab projekti kavandamist, läbiviimist ja tagasisidestamist. Kunstitöö eeldab idee loomist, teose valmistamist ning selle esitlemist avalikult.

(4) Loovtööna esitletakse loodut, millele on lisatud kirjaliku tööna vajalikud selgitused, mis võimaldavad mõista, et loovtöö on läbivatest teemadest lähtuv ning õppeaineid lõimiv.

(5) Loovtööd korraldatakse loovtööde kavandamise, teostamise ja vormistamise juhendi kohaselt.

(6) Loovtööks valib õpilane temaatika ja kompetentse juhendaja ning teeb viimasega täpsema teemavaliku 8.klassi I õppeveerandi lõpuks, mis vormistatakse koolidirektori käskkirjaga. Juhendaja tutvustab õpilasele loovtöö kavandamise, teostamise ja vormistamise juhendit ning annab õpilasele õppematerjali valitud teema kohta. Õpilane tutvub vastavasisulise kirjanduse, varasemate loovtöödega ja koostab loovtöö kavandi. Õpilane teeb koos juhendajaga valiku, millisele aspektile valitud teema raames loovtöös keskendutakse ning milline loovtöö teostatakse. Olles tutvunud varasemate loovtöödega, sõnastab õpilane idee, koostab tegevuskava idee/ülesande lahendamiseks, teostab idee ja vormistab selle. Õpetaja tutvub tulemusega ja viib vajadusel sisse korrektiivid. Õpilane seostab enda loovtöö varasemate samas teemavaldkonnas tehtud töödega, esitab võrdluse ja toob välja enda loovtöö unikaalsuse valitud teemavaldkonna osas. Juhendaja annab loovtööle heakskiidu. Tulemus vormistatakse viisil, mis võimaldab loovtöö esitlemist.

(7) Praktilise töö korral kindlustab materjali õpilase vanem või õpilase seaduslik esindaja.

(8) Loovtööd esitletakse eksamikomisjonile 8.klassi lõpus.

(9) Loovtöö teema märgitakse tunnistusele.

(10) Loovtöö säilitatakse koolis raamatukogus elektrooniliselt ja paber kandjal.

8. Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide korraldamine

(1) Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid koostatakse õppekasvatustegevuse toetamiseks ning nad peavad olema kooskõlas Puka Keskkooli õppekava õppe- ja kasvatustöö eesmärkidega. Projekt on ühekordse, tähtajalise, piiratud ressurssidega ja kindlaks määratud tulemuse saavutamiseks tehtav töö.

Projektid võivad olla:

uurimisprojektid – on suunatud teadmiste hankimisele;

teostusprojektid – on seotud uue objekti loomisega või ürituse ettevalmistamise ja läbiviimisega;

hindamisprojektid – tegelevad olemasolevate nähtuste, eksperimentide või teostatud muutuste hindamisega ja ettepanekute tegemisega sotsiaalsfääris.

(2) Projekte võivad kirjutada ainekomisjonid, aineõpetaja(d), õpilasomavalitsus, infojuht, huviringide juhendajad, klassikollektiivid, kooli juhtkond ja teised kooliga seotud huvilised.

(3) Projekti koostamisel lähtutakse projekti kestvusest (lühemaajalised ja kestmamad) ja kindlast sihtgrupist.

(4) Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid kavandatakse ja esitatakse reeglina enne õppeaasta algust kooskõlastamiseks ja heaks kiitmiseks.

Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid (üritused) kavandatakse kooli üldtööplaanis.

(5) Kõikidel projektidel on kindlaks määratud projektijuht, kelle ülesanne on koostöös projektirühmaga määratleda projekti (ürituse) eesmärgid lähtuvalt üldpädevustest.

Projektile peab

olema selge eesmärk ja kindlad ajapiirid. Projekt peab olema kavandatud nii, et saab aru projekti ideest, eesmärgist ja tulemusest ning selgelt on toodud esile tegevused eesmärgi saavutamiseks ning tegevuste täitmiseks vajalik aeg ja vajalikud vahendid ning eeldatavad kulutused. Peale projekti toimumist viiakse läbi selle tulemuste analüüs lähtuvalt püstitatud eesmärkidest (määratletakse tulemuste ja protsessi tugevused ja nõrkused) ning kavandatakse parendustegevused edaspidiseks.

(6) Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid kavandatakse kirjalikult, järgides alljärgnevat struktuuri:

1. Põhjendus. Projekti vajaduse põhjendus ja mida on seni tehtud (näiteks varem tegutsenud projektirühmade poolt).

2. Eesmärk. Kirjeldada, millised on projekti eesmärgid lähtuvalt üldpädevustest.

3. Tulemused. Kirjeldada, millised on oodatavad ja mõõdetavad tulemused.

Tulemused on sisuliselt eesmärgid, mis on muudetud mõõdetavaks. Tulemusteni jõudmine tähendab eesmärkide saavutatust.

4. Tegevused. Näidatud on tegevused, et saavutada eesmärgid (tulemused).

5. Ajakava. Detailne ajakava, mis sisaldab ka vastutajaid. Igale tegevusele on ajakavas üks konkreetne vastutaja, kes võib teisi vajadusel kaasata. Vastutaja tagab antud tegevuse läbiviimise tähtajaks ja kvaliteetselt.

6. Organisatsioon. Kirjeldatakse, kuidas toimub projekti juhtimine, kes on osalejad, kus projekt toimub ja keda kaasatakse koostööpartneriteks.

7. Eelarve. Peab olema realistlik. Projekt peab olema üles ehitatud nii, et planeerimisel arvestataks olemasolevate ressurssidega. Enamasti ei saa projekti korral arvestada rahaliste vahenditega. Sellisel juhul on mõistlik nimetada töövahendid, mida kasutatakse. Kui saadakse vahendeid mujalt, siis tuleb seda

näidata. Rahaliste vahendite kavandamise puhul tuleb konkreetselt näidata, kuidas neid kasutatakse ja millistest allikatest rahalised vahendid saadakse (kooli eelarve, sponsorid jne). Rahaliste vahendite planeerimine peab olema realistlik.

8. Tulemuste hindamine. Näidatakse, kuidas toimub tulemustele hinnangu andmine.

(7) Kirjutatud projekt peab olema suhteliselt lühike (üldjuhul 2-5 lehekülge), et seda oleks võimalik kergesti tervikuna haarata; hästi liigendatud ja olulise esile toomisega.

(8) Projekti planeerimisel projektirühma juht järgib skeemi:

Esmalt paneb tegevused ja tulemused nende loogilisse ajakavasse ja omavahel sõltuvusse.

Igale tegevusele ja tulemusele määrab vastutaja. Kui ei saa määrata ühte vastutajat, tuleb tegevused/tulemused jagada see väiksemateks osadeks, et saaks küllalt selgelt määratleda, kui palju see tegevus aega võtab.

Täpsustab koos projektirühma liikmetega projekti ajakava, mis mahuks etteantud raamidesse ja koormaks projektirühma liikmeid ühtlaselt (eelistatult neile sobivate tegevustega). Planeerib vahendid ja kulutused ning vajadusel viib tegevuskavasse muudatused. Korraldab projektirühma poolt tegevuskava kinnitamise.

(9) Kirjalikult vormistatud projekti alusel korraldatakse arutelu ja otsustamine, kas antud projekt on koolis teostatav. Kavandatud projektile annab hinnangu koolidirektor või tema poolt delegeeritud isikud.

(10) Projekti kavandile hinnangu andmisel jälgitakse:

Projekt on vormistatud vastavalt esitatud nõuetele. Eksisteerib projekti eesmärkide ja tulemuste kooskõla. Kõikide oodatavate tulemuste saavutamiseks on olemas ka kate tegevuste näol. Ajakava on realistlik. Igal tegevusel on ajakavas vastutaja.

Projektirühmal on olemas juht, projekti elluviimist jälgitakse, projektijuhtimine tagatakse. Ressursid on realistlikult planeeritud.

Projekti hindamise kriteeriumid võimaldavad kindlaks määrata projekti õnnestumist.

(11) Koolidirektori või tema poolt delegeeritud isiku heakskiidu korral lisatakse projekt üldtööplaani ning asutakse seda teostama.

9. Õppe ja kasvatuse korraldus

(1) Õppe ja kasvatuse korraldus määratakse kooli õppekavas, lähtudes riiklikus õppekavas esitatud nõuetest.

(2) Õpe võib olla korraldatud mitmel viisil: kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel või erinevate õppeainete õpetamine toimub teatud ajal õppeaastas; kasutatakse üldõpetuslikku õpet, mille puhul keskendutakse teatud teemadele, eristamata tavapäraseid ainetunde.

(3) Õpilaste suurim lubatav nädalakoormus põhikooli klassides on:

1) 1. klass 20 õppetundi;

2) 2. klass 23 õppetundi;

3) 3. ja 4. klass 25 õppetundi;

4) 5. klass 28 õppetundi;

5) 6. ja 7. klass 30 õppetundi;

6) 8. ja 9. klassis 32 õppetundi;

(4) Lisaks sätestatule määratakse põhikooli I kooliastmes kaheksa, II kooliastmes kümne ja III kooliastmes nelja nädalatunni kasutamine kooli õppekavas.

(5) Teistes koolides Puka Keskkooli õppekavaga sama õppe(aine) kava alusel õppivatel õpilastel on võimalik õpetava kooliga enne õppeaasta algust sõlmitud kirjaliku lepingu alusel taotleda õpitulemuste arvestamist Puka Keskkoolis. Õppes peab olema tagatud õpetaja nõutav pädevus/kvalifikatsioon ning õppe tulemuslikkus..

(6) Õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel võib kool arvestada kooli õppekava välist õppimist

või tegevust, sealhulgas õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis koolis õpetatava osana, tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi. Õpe peab vastama Puka Keskkooli õppekavale, mis vormistatakse lepinguga õpilast õpetava õppeasutusega

(7) III kooliastmes korraldab põhikool õpilastele läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö, milleks on uurimus, projekt, kunstitöö või muu taoline. Loovtöö temaatika valib kool, täpsema teemavaliku teevad õpilased. Loovtööd võib teha nii individuaalselt kui ka kollektiivselt.

(8) Õppetund on kooli päevakavas või õpilasele koostatud individuaalses õppekavas juhendatud õppeks ettenähtud ajavahemik. Juhendatud õpe on kooli määratud viisil toimuv õpe, näiteks loeng, individuaaltund, konsultatsioon, e-õpe ja õppekäik, mis on suunatud teadmiste ja oskuste omandamisele ning toimub õppekeskkonnas, milles osalevad nii õpilane kui ka pedagoog. Õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit. Õppetund vaheldub vahetunniga. Õppetunni võib jagada mitmeks osaks ning kuni kaks õppetundi võib toimuda järjest, ilma vahetunnita. Vahetunni pikkus on vähemalt kümme minutit iga õppetunni kohta. Einestamiseks ettenähtud vahetund on 30 minutit

(9) Projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajalik aeg kavandatakse õpetaja töökavas ning kooli kuu tööplaanis

(10) Õppe- ja kasvatustegevuse korralduse õppeaasta kohta konkretiseerib direktori käskkiri.

9.1 Kooli õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamine koolis õpetatava osana

(1) Õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel võib kool arvestada kooli õppekava välist õppimist või tegevust, sealhulgas õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis koolis õpetatava osana, tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada Puka Keskkooli põhikooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi. Kooli õppekava välist õppimist või tegevust arvestatakse koolis õpetatava osana, kui on aru saada, millise õppimise põhjal on seda tehtud ja milliste õpitulemuste saavutamisel on kooli õppekava välist õppimist või tegevust arvestatud. Kooli õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamisel lähtutakse õpitu sisust ja õpitulemustest.

(2) Koolil on õigus nõuda täiendavaid materjale, et paremini mõista, kas taotletavad õpitulemused on omandatud. Väljundipõhises õppes on oluline, kas pädevus või õpitulemus on olemas ja kuidas selle olemasolu hinnata. Kooli õppekava välist õppimist või tegevust ei hinnata mitte kogemuse, vaid sellest toimunud õppimise põhjal. Õpitu peab kokku sobima nende õpitulemustega, mille saavutamist taotletakse kooli õppekavaga. Kindlasti peab õpitu olema määratletav ka tasemega. Põhikoolis arvestatakse samal haridustasemel või kõrgemal tasemel omandatud. Mujal õpitu peab sisuliselt sobima õppekavaga, mille järgi õpilane koolis õpib.

(3) Kooli õppekavavälise õpingute või tegevuste arvestamine kooli õppekava osana võimaldab suurendada õpilaste, sealhulgas erivajadustega õpilaste hariduslikku mobiilsust ning avardada võimalusi kooliväliseks õppeks. Mujal õppimine annab paindlikuma võimaluse hariduse omandamiseks ja annab andekamatele õpilastele võimaluse ennast teostada. Kooli õppekavavälise õppe või tegevuse arvestamisel loetakse tulemused samaväärseks õppekava läbimisel saavutatud õpitulemustega.

(4) Kooli õppekavavälise õpingute või tegevuste arvestamine kooli õppekava osana on protsess, mis koosneb järgmistest etappidest: taotleja nõustamine, taotluse koostamine ja esitamine direktorile, taotluse hindamine, direktori otsus, (vajadusel) otsuse vaidlustamine ja vaidemenetlus.

(5) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamisel kooli õppekava osana võivad äraütlemlised olla seotud:

- 1) tähtajalise aegumisega – kui õppimine on toimunud enam kui kolm aastat tagasi;
- 2) sisulise aegumisega – kuna teatud õpitulemused aeguvad ajas, näiteks seoses infotehnoloogia arenguga;
- 3) teisel (madalamal) õppetasemel läbitud õppega – põhikooli astmel ei arvestata neid õpinguid, mis on läbitud madalamal tasemel;
- 4) topelt arvestamise vältimisega - mujal (näiteks muusikakoolis) õpitu, mille tõenduseks on antud muusikakooli tunnistus ei ole automaatselt üle kantav muusika õppeaine läbimisena.

(6) Kooli õppekavaväliseid õpinguid või tegevusi ei arvestata seoses kooli lõpetamisega (koolieksami sooritamisel, õpilasuurimuse või praktilise töö sooritamisel ning loovtöö koostamisel).

(7) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamiseks moodustab direktor taotluse hindamise komisjoni, kes koosneb pedagoogilisest personalist ning kelle ülesanne on selgitada, kas kooli õppekavavälised õpingud või tegevused on võimaldanud nõutud õpitulemuste omandamist ning kas õpingute või tegevuste käigus omandatu on ajakohane. Hindamisse kaasatakse vähemalt kaks õpetajat, kes tunnevad terviklikult ja põhjalikult õppekava, kellel on kõrgelt arenenud empaatia- ja üldistusvõime, kes aktsepteerivad, et õppimine võib toimuda ka väljaspool kooli ja õppekava, kes tunnevad kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamise erinevaid hindamise vahendeid ja nende kasutamise võimalusi.

(8) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste kaudu omandatud hinnatakse rangelt ja põhjalikult, sest tavapärasel vormis õppeprotsessis läbinutel on suurem tõenäosus omandada ühesuguseid õpitulemusi. Rangem ja põhjalikum hindamine on õigustatud ka seetõttu, et hoida ära olukorda, kus ühtedelt nõutakse oluliselt rohkem kui teistelt, kuna mõlemad saavad ühesuguse lõputunnistuse.

(9) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamisel tagatakse kvaliteet selle kaudu, et uuritakse õpilase esitatud õpitulemuste omandatuse tõendamist võimaldavaid materjale ning nende vastavust nende õpitulemustega, mille arvestamist taotletakse. Tõendusmaterjaliks on õpitu kirjalik refleksioon või analüüs, dokumenteeritud tõendusmaterjal ja vajadusel ka vestlus õpilasega. Hindamisel eristatakse otseseid ja kaudseid tõendeid. Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamise hindamine toetub vaid tõendusmaterjalidele. Tõendusmaterjalideks võivad olla primaarsed tõendusmaterjalid (töönäidised, kirjutatud projektid, uurimistööd, artiklid, kavandid, projekti ja/või uurimistöö aruanded jm, mis otseselt tõestavad taotleja pädevusi või õpitulemusi), sekundaarsed tõendusmaterjalid (õpisoorituste tõend või hinneteleht, juhendaja või kogenuma kolleegi hinnang, õppeaine kava, kus on kirjas õppeaine eesmärgid, õpitulemused, sisu lühikirjeldus, maht tundides, tõendus tegevuste sooritamise kohta) või narratiivsed tõendusmaterjalid (igasugused oma õppimise ning tegevuse analüütilised käsitlused, kus taotleja seostab õpitud taotletava õppeaine õpitulemustega, taotleja kogemuse-alane refleksioon). Tavaliselt on tõendusmaterjalid omavahel kombineeritud. Hindamiskomisjonil on õigus nõuda täiendavaid tõendusmaterjale, kui esitatud tõendusmaterjalidest ei piisa õpitulemuse omandatuse tõendamiseks.

(10) Õpilasel või piiratud teovõimega õpilase puhul vanemal tuleb esitada taotlus etteantud taotlusvormil kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamise taotlemiseks. Koos taotlusega esitatakse ka vastav tõendusmaterjal.

Tõendusmaterjal võib olla vormistatud õpimapina. Enne taotluse esitamist toimub õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõustamine taotluse esitamise ja nõutavate tõendusmaterjalide vormistamise ja esitamise kohta. Nõustamist viib läbi kooli õppealajuhataja.

10. Põhikooli tunnijaotuskava õppeaineti ja klassiti

	1. K l.	2.	3.	I KA	4.	5.	6.	II KA	7.	8.	9.	III KA	kokku
Eesti keel	7	6 + 1	6+ 1	19 +2	5 + 1	3	3	11	2	2	2	6	36+3
Kirjandus						2+ 1	2+ 1	4	2	2	2	6	10+2
A-vk			3	3	3	3	3	9	3+ 1	3	3	9+ 1	21+1
B-vk							3	3	3	3	3	9	12
Matemaatika	3 + 1	3 + 2	4+ 1	10 +4	4 + 2	4+ 1	5	13	5	4	4 + 1	13	36+8
Loodusõpet.	1 + 1	1	1	3+ 1	2	2	3	7	2			2	12
Geograafia									1	2	2	5	5
Bioloogia									1	2	2	5	5
Keemia										2	2	4	4
Füüsika										2	2	4	4
Ajalugu						1+ 1	2	3+ 1	2	2	2	6	9+1
Inimeseõp.		1	1	2		1	1	2	1	1		2	6
Ühiskonnaõp.							1	1			2	2	3
Muusika	2	2	2	6	2	1	1	4	1	1	1	3	13
Kunst	2	1	1,5	4,5	1 + 1	1	1	3+ 1	1	1	1	3	10.5+ 1
Tööõp. Käsitöö,kodund. Tehnoloogiaõp.	1	2	1,5	4,5	1	2	2	5	2	3		5	14,5
Kehaline kasvatus	2	3	3	8	3	3	2	8	2	2	2	6	22
Vaba tunniressurss	2	4	2	8	4	5	5	10	2	1	1	4	22
VALIKAINED -arvutiõpetus -karjääriõpetus		1				1					1		4

-loovtöö korraldus -vene keel						1			1				
Kokku	20	23	25	68	25	28	30	83	30	32	32	94	244
Lubatud maks. koormus	20	23	25	68	25	28	30	83	30	32	32	94	245

Vaba tunniressurssi kasutatakse juhendatud õppeks (näiteks individuaaltund, konsultatsioon, e-õpe ja õppekäik, mis on suunatud teadmiste ja oskuste omandamisele ning toimub õppekeskkonnas, milles osalevad nii õpilane kui ka pedagoog) või läbivate teemade käsitlemiseks või õppenõukogu poolt määratud viisil.(õpiabi tund ja logopeedilise abi saamiseks)

11. Hindamine

(1) Hindamise eesmärk on:

- 1) toetada õpilase arengut;
- 2) anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
- 3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
- 4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
- 5) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- 6) anda alus õpilase järgmise klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks. Hindamise lõppeesmärk on õpetada õppijat ennast ise hindama, saada tal iseseisvaks ja sõltumatuks.

(2) Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja -viise. Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.

(3) Puka Keskkool annab õpilasele ja piiratud teovõimega õpilase puhul ka vanemale kirjalikku tagasisidet õpilase käitumise (sealhulgas hoolsuse) kohta vähemalt kaks korda õppeaastas kas e- kooli või pabertunnistuse kaudu.

(4) Õpilasele antakse teavet hindamise korralduse ning saadud hinnete ja hinnangute kohta hindaja/hinnangu andja poolt. Samuti teavitatakse õpilasi, milline

hinne või hinnang on aluseks kokkuvõtvale hindele ja hinnangule. Hindamise korraldus ning õpilaste ja vanemate hinnetest ja hinnangutest teavitamise kord sätestatakse kooli kodukorras.

(5) Hinnete ja hinnangute vaidlustamiseks pööratakse esmalt hinnete pannud ja hinnangu andnud instantsi või isiku poole, kasutades kokkuvõtivate hinnete puhul kirjalikku pöördumist. Vaidlustamise otsusega mittenõustumisel pöörduv avaldaja kooli juhtkonna poole kirjaliku avaldusega, näidates avalduses muu hulgas ka mittenõustumise põhjuse. Kooli juhtkonna otsusega mittenõustumisel pööratakse maakonna ja vabariigi haridusorganite, seejärel õigusorganite poole. Hinnete ja hinnangute vaidlustamine ning vaidemenetlus toimub „Haldusmenetluse seaduses“ § 71 - § 87 sätestatu kohaselt.

(6) Nõuded õpilase käitumisele esitatakse Puka Keskkooli kodukorras.

11.1. Kujundav hindamine

(1) Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämist kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.

(2) Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatuseesmärkide ja läbivate teemade) kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad pedagoogid õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Kool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.

(3) Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste kujundavasse hindamisse (regulaarselt ka õppeveerandi lõpus tulemuste analüüsimisel), et arendada tema oskust eesmärgi seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.

(4) Kujundava hindamise ühe vahendina kasutatakse õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta.

(5) Õpilase kujundava hindamise ühe vahendina kasutatakse koolis arenguestlust, kus oluline osa on ka õpilase enesehindamisel. Arenguestluste tarbeks kogub klassijuhataja tagasisidet ja hinnanguid õpilase kohta kõikidelt aineõpetajatelt vastavalt Puka Keskkooli arenguestluste korrale.

(6) Õppeveerandi lõpul hindab õpilase käitumist õpetajate koosolek, kus kõik aineõpetajad annavad oma hinnangu põhjenduse. Vähemalt kaks korda õppeaastas saab iga õpilane käitumise hinde juurde kommentaari klassijuhatajalt e-päevikus või pabertunnistusel ning veerandi „mitterahuldava“ käitumishinde korral lisatakse põhjendus igakordselt e-kooli päevikusse või pabertunnistusele.

(7) Uurimis- ja loovtööde analüüsil/ hindamisel lisatakse ka retsensioonid.

(8) Kohanemisküsitlused, psühholoogilised testid, vaatlused ja arutelud annavad õpilasele võimaluse ennast adekvaatselt hinnata, selgitada välja oma tugevused ja arendamist vajavad küljed.

(9) Õpilasele on enesehindangu kujundamisel vajaduse korral toeks ja abiks sotsiaalpedagoogi ja psühholoogi nõustamine.

11.2. Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus

(1) Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes.

(2) Hindamisel viie palli süsteemis:

1) hindegaga „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;

2) hindegaga „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;

3) hindegaga „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;

4) hindegaga „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;

5) hindegaga „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

(3) Viie palli süsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et punktiarvestuse kasutamisel ja õpetaja infol mitte kasutada muud arvestust, koostatakse tööd nii, et hindegaga „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindegaga „4” 75–89%, hindegaga „3” 50–74%, hindegaga „2” 20–49% ning hindegaga „1” 0–19%.

(4) Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või maha kirjutamine, võib kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindegaga „nõrk”.

(5) Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegaga „puudulik” või „nõrk” või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järele vastamiseks või järel töö sooritamiseks

11.3. Järelevastamine ja järeltööde sooritamine

(1) Mõjuva põhjusega puudunud tunni materjali ja sel ajal tehtud kontrollivat tööd on võimalik õpilasel järele vastata oma aineõpetajaga kokkulepitud ajal (üldreeglina konsultatsiooni aegadel). Mitterahuldavalt sooritatud kontrollivat tööd on võimalik üldjuhul üks kord õpilasel järele vastata oma aineõpetajaga kokkulepitud ajal.

(2) Järelevastamine toimub üldreeglina 10 päeva jooksul alates õpilase naasmisest õppetöele.

(3) Järelevastamist/järel tööd hinnatakse ning hinne märgitakse e-päevikusse või klassipäevikusse.

(4) Täiendavale õppetöele jäetakse õpilane nendes õppeainetes, milles tema poolt õppekava omandatus ning teadmised ja oskused on vastavad hindele „nõrk” või „puudulik” või on jäänud hindamata.

(5) Täiendavale õppetöele jäetakse õpilane pärast õppeperioodi lõppu õppenõukogu otsusega määratud ajal ja mahus enne 20. juunit.

- (6) Täiendavale õppetööle jäetud õpilane täidab aineõpetaja poolt antud õppeülesandeid, mida kontrollitakse ja hinnatakse.
- (7) Täiendava õppetöö sisu ja ajakava kohta koostatakse direktori õppealajuhataja poolt kinnitatud plaan, millest üks lapsevanema poolt allkirjastatud eksemplar säilitatakse kooli asjaajamises.
- (8) Kõik täiendavale õppetööle jäetud põhikooli lihtsustatud õppekava järgi õppivad õpilased viiakse üle järgmisse klassi olenemata täiendavas õppetöös saavutatud tulemustest.

11.4. Kokkuvõtvad hinded ja järgmisse klassi üleviimine

- (1) Kokkuvõttev hindamine on hinnete koondamine õppeveerandi- ja poolaastahinneteks ning õppeveerandite ja poolaastahinnete koondamine aastahinneteks.
- (2) Kokkuvõtva hindamisena mõistetakse ka teadmiste ja oskuste tõendamist kooli õppekava välisel õppimisel, loovtööde sooritamisel III kooliastmes ja tegevuses koolis õpetatava osana.
- (3) Õpilast ja piiratud teovõimega õpilase puhul ka vanemat teavitatakse kokkuvõtvatest hinnetest.
- (4) Kui õppeperioodi kestel on õppeaine veerandi- või poolaastahinne jäänud andmata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, hinnatakse vastaval perioodil omandatud teadmised ja oskused vastavaks aastahindele „nõrk”.
- (5) Õpilasele, kelle veerandi/poolaastahinne on „puudulik” või „nõrk” või on jäetud hinne välja panemata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava või määratakse mõni muu koolis toimiv tugisüsteem (logopeediline abi, töö õpiabi rühmas, vestlus jms.), et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused.
- (6) Veerandi-, poolaasta ja aastahinnete alusel otsustab õppenõukogu õpilase üle viimise järgmisse klassi, täiendavale õppetööle või klassikursust kordama jätmise. Õpilase järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse enne õppeperioodi lõppu.
- (7) Õpilane jäetakse täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tulenevalt õppeveerandi ja poolaastahinnetest tuleks välja panna aastahinne „puudulik” või „nõrk”. Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne õppeperioodi lõppu. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetel juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, et omandada õppekavaga nõutavad teadmised ja oskused. Täiendav õppetöö viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu. Aastahinne pannakse välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.
- (8) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamis õppeaines aastahinne „puudulik” või „nõrk”, täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema esile toodud kaalutlused, mille põhjal peetakse otstarbekaks jätta õpilane klassikursust kordama.
- (9) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib jätta klassikursust kordama õpilase, kellel on põhjendamata puudumiste tõttu kolmes või enamis õppeaines aastahinne „puudulik” või „nõrk”. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse.
- (10) 9. klassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

(11) Sätestatud tähtaegu ei kohaldata õpilase suhtes, kellele on koostatud individuaalne õppekava, kus on ette nähtud erisused järgmisse klassi üleviimise ajas.

12. Põhikooli lõpetamine

(1) Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad”, kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega eesti keele ja matemaatika eksamid ning ühe eksami omal valikul.

(2) Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele, kellel on üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne; või kellel on kahes õppeaines kummaski üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.

(3) Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel kooli õppekavaga või nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või asendatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutus. Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid eritingimustel vastavalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse” § 30 lõike 2 alusel haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale.

(4) Varem välisriigis õppinud õpilane, kes on enne lõpueksamite toimumist Eestis põhikoolis õppinud kuni kolm järjestikust õppeaastat ning kellele on eesti keele õppimiseks koostatud individuaalne õppekava, võib eesti keele või eesti keele teise keelena eksami sooritada temale koostatud individuaalse õppekava põhjal ettevalmistatud koolieksamina.

(5) Põhikooli lõpetanuks peetakse eksterni, kes on sooritanud põhikooli lõpueksamid ning aineksamid nendes õppeainetes, milles tal puuduvad põhikooli lõputunnistusele kantavad hinded või milles tal ei ole tõendatud teadmisi ja oskusi varasemate õpi- ja töökogemuste arvestamise kaudu. Eksterni ei hinnata kehalises kasvatuses, käsitöös ja kodunduses ning tehnoloogiaõpetuses.

Ekstern esitab koolile sellekohase kirjaliku taotluse hiljemalt jooksva õppeaasta 1. novembriks. Kooli lõpetamisel eksternina võimaldatakse lõpetajale kooli poolt juhendatud õppetegevust kokku vähemalt 15 arvestusliku õppetunni ulatuses. Muus osas toimub õppimine iseseisvalt.

13. Õpilase ja vanema teavitamine ning nõustamine

(1) Teavitamisel juhendatakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses” § 55 sätestatust. Õpilaste ja vanemate teavitamine toimub kooli kodukorras sätestatud kordade kohaselt. Teavitamisel järgitakse „Avaliku teabe seaduses” ning „Haldusmenetluse seaduses” teavitamisele sätestatut.

(2) Klassi- või aineõpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele. Õpilase võimete ja annete kõrgeimale võimalikule tasemele arendamiseks selgitatakse välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valitakse sobivad õppemeetodid ning korraldatakse diferentseeritud õpet. Õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, tagatakse täiendav pedagoogiline juhendamine väljaspool õppetunde.

(3) Kool nõustab vajaduse korral õpilase vanemat õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises.

(4) Kool korraldab õpilaste ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse.

(5) Kool tagab õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatus korralduse kohta ning juhendamise ja nõustamise õppetööd käsitlevates küsimustes. Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks õppeveerandi või poolaasta algul.

13.1. Põhikooli õpilase käitumise (sealhulgas hoolsuse) kohta õpilasele ja vanemale kirjaliku tagasiside andmise kord

(1) Nõuded põhikooli õpilase käitumisele on esitatud kodukorras.

(2) Käitumise (hoolsuse) kohta toimub tagasisidestamine, milleks kirjeldatakse oodatava käitumise (hoolsuse) komponentide täitmine õpilase poolt ja millises suunas peaks õpilase käitumine (hoolsus) pürgima. Tagasisides kirjeldatakse õpilase käitumise (hoolsuse) tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning ettepanekuid edaspidiseks tegevuseks, mis tootavad õpilase käitumise (hoolsuse) kujunemist.

(3) Käitumise kohta antakse kirjalikku tagasisidet õpilasele ja ka vanemale käitumise (sealhulgas hoolsuse) kohta vähemalt kaks korda õppeaastas.

(4) Käitumisest (hoolsusest) teavitamisel lähtub kool Haldusmenetluse seaduses §25 - § 32 sätestatust.

(5) Õpilast ja tema vanemat teavitab kool käitumisest (hoolsusest) elektroonilise õppeinfosüsteemi (e-Kooli) või paber kandja vahendusel. Kui õpilane ja vanem ei ole andnud nõusolekut käitumisest (hoolsusest) teavitamiseks elektrooniliselt, teavitab kool õpilast ja vanemat käitumisest (hoolsusest) paberil oleva dokumendi kätte toimetamise kaudu. Kui õpilasel ja tema vanemal ei ole võimalik saada teavet käitumisest (hoolsusest) elektroonilise õppeinfosüsteemi vahendusel, siis saavad nad koolile esitada vastava teabenõude. Õpilase ja/või vanema teabenõude alusel antakse õpilasele teavet käitumisest (hoolsusest) elektroonilise õppeinfosüsteemi väljavõttena. Väljavõtte elektroonilisest õppeinfosüsteemist toimetatakse õpilase kätte. Väljavõtte elektroonilisest õppeinfosüsteemist saadetakse vanemale õpilase kaudu, kui õpilane on vähemalt 10 aastane. Noorema õpilase puhul saadetakse väljavõtte elektroonilisest õppeinfosüsteemist postiga, kui vanemaga ei ole kokku lepitud teisiti.

14. Tugisüsteemid

(1) Õppe – ja kasvatus töö tulemuslikkust kindlustavad koolis rakendatavad tugisüsteemid:

1. Ainealased konsultatsioonid
2. Täiendav pedagoogiline juhendamine väljaspool õppetunde (kuni 1,5 tundi ühe õppepäeva jooksul).
3. Töö pikapäevarühmas
4. Õpiabi
5. Logopeediline abi
6. Diferentseeritud hindamine
7. Individuaalse jt erinevate õppekavade rakendamine
8. Individuaalne töö eraldi asuvas ruumis
9. Psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi nõustamine
10. Karjääriteenused õpilastele
11. Arenguestlused

(2) Tugisüsteemide rakendamise otsustavad kooli kollektiivorganid või töötajad, kellele on see ülesandeks tehtud ametijuhendiga.

Kooli õpiabisüsteemi rakendajateks on õpetajad ja tugispetsialistid. Õpiabisüsteemi toimimist juhib ja koordineerib HEV koordinaator.

Koolis töötavad järgmised tugispetsialistid: õpiabi õpetajad, logopeed, lepingu alusel psühholoogi teenus.

(3) Hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste õppekorralduse põhimõtted

HEV-õpilaste õppekorralduse põhimõtted on:

- 1) erivajaduste (ka andekuse) võimalikult varajane märkamine;
- 2) lapse erivajadustest lähtuvalt soodsa arengukeskkonna loomine ja tugiteenuste rakendamine;
- 3) lapse ja perekonna kaasamine arendustegevusse (nõustamine, juhendamine, arenguvestlused jms);
- 4) kooli spetsialistide kaasamine, meeskonna- ja võrgustikutöö korraldamine.

(4) Õpilase ja vanema teavitamine ja nõustamine

1) Klassi- ja aineõpetajad informeerivad hariduslikust erivajadusest HEV koordinaatorit, kes korraldab õpilasele õpiabi vastavalt vajadusele. HEV koordinaator teavitab õpilast ja vanemat tugiteenuse vajadusest. Klassi- ja aineõpetajad õpetavad, nõustavad ja abistavad õpilast.

2) HEV õpilase arengu toetamiseks korraldatakse õpilase ja lapsevanemaga arenguvestlus, kus lepitakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides. Lisaks klassijuhatajale kaasatakse vajadusel vestlusse ka tugispetsialiste.

3) HEV õpilaste juhtumite arutamiseks kutsutakse kokku aineõpetajate ja tugispetsialistide ümarlaud. Ümarlauas lepitakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides. Otsusest teavitatakse õpilast ja lapsevanemat / kutsutakse ümarlauas osalema.

(5) Õppekorralduslikud meetmed HEV õpilase toetamiseks

Õppekorralduslikud meetmed HEV õpilase toetamiseks:

- 1) õppetundides sobivate õppemeetodite valik;
- 2) õppetöö diferentseerimine, individualiseerimine klassi tasandil;
- 3) õpilase tunniväline individuaalne abistamine: järele aitamine, konsultatsioonid klassi- või aineõpetajatelt;
- 4) pikapäevarühm 1.-5. klassi õpilastele;
- 5) käitumisprobleemidega õpilase raamatukogusse suunamine;

(6) Andekate õpilaste toetamine

Andekate õpilaste toetamine:

- 1) individuaalse õppekava rakendamine;
- 2) andekate õpilaste juhendamine täiendavalt aineõpetajate kaudu;
- 3) ainealane huvitegevus koolis (mälumängud, viktoriinid, võistlus „Nuputa“ jne);
- 4) osalemine aineolümpiaadidel, õpioskuste olümpiaadidel ja konkurssidel;
- 5) osalemine uurimisalases tegevuses;
- 6) kooli raamatukogu kaasamine õpilaste arengu toetamisse;
- 7) õpilaste suunamine osa võtma õpilasi arendavatest väljaspool kooli töötavate organisatsioonide tööst (TÜ Teaduskool, Puka Kunstikool jt);
- 8) õpilasele väljastpoolt kooli spetsialistide palkamine mentoriteks ning õpitöö materiaalne toetamine (võimalusel).

(7) Tegevused HEV õpilastega

Tegevused toimuvad kolmel tasandil:

I tasand hõlmab tegevusi kõikide õpilastega,

II tasand tegevusi arenguliste ja hariduslike erivajadustega (ka andekad) lastega koolis;

III tasand tegevusi arenguliste ja hariduslike erivajadustega lastega pärast lisauuringuid väljaspool kooli.

I tasand

1) Erivajaduste varajane märkamine ja väljaselgitamine.

1. klassi astuvad õpilased esitavad kooli lasteaiast saadud koolivalmiduse kaardi.

Koolivalmiduse kaart võimaldab saada esmast teavet lapse koolieelsest arengust ja on abiks lapse arengu jälgimisel. Kui õpetaja tunni ja tunniväline õpetamine ning nõustamine koolis ei ole andnud soovitud tulemusi, avatakse õpilase individuaalsuse kaart, mille täitmise tagab klassijuhataja.

Kaart võib olla aluseks arenguveestlusele, mille põhjal kantakse kaardile ka lapsevanema ja õpilase arvamused. Fikseeritakse osapoolte vahel kokkulepe konkreetseteks tegevusteks.

Õpet kohandatakse vastavalt õpilase vajadusele.

2) Lapse esialgse individuaalse arengu toetamise võimalusteks koolis on:

1. diferentseerida/individualiseerida õppetööd klassis;

2. abistada õpilast individuaalselt väljaspool tunde (järele aitamine, konsultatsioonid klassi- või aineõpetajatelt);

3. teha koostööd lapsevanemaga (lapsevanema pedagoogiline juhendamine ja nõustamine);

3) Kui õpilase esmase jälgimise ja individuaalse arengu toetamise käigus selgub, et õpilase erivajadused (ka andekus) vajavad täpsemat määratlemist, siis kooskõlastatakse nimetatud vajadus lapsevanematega ja rakendatakse haridusliku erivajaduse väljaselgitamise meetmeid.

II tasand

1) Erivajadused täpsustatakse koolis HEV koordinaatori juhtimisel koostöös tugispetsialistidega.

2) Haridusliku erivajaduse (ka andekuse) väljaselgitamise teed on:

1. pedagoogilis-psühholoogiline hindamine;

2. õpilase käitumise korduv ja täpsem vaatlus erinevates tingimustes;

3. õpilast ja tema kasvukeskkonda puudutava lisateabe koondamine;

4. andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse väga headest tulemustest üleriigilistel ainekonkurssidel ning valdkonna ekspertide hinnangutest, erijuhtudel litsentseeritud spetsialistide testitulemustest.

3) Arengu ja toimetuleku jälgimiseks täidetakse HEV õpilasele „Õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi“ II tasand. Kaardi täidavad klassijuhatajad koostöös kooli tugispetsialistidega. Kaardi täitmist reguleerib HEV koordinaator.

4) Haridusliku erivajaduse tuvastamiseks tehtud pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemused, õpetajate täiendavad tähelepanekud ja soovitused õpilase tugevate ning arendamist vajavate külgede kohta, kooli tugispetsialistide soovitused dokumenteeritakse ümarlauavestluste protokollides ja lapse individuaalse arengu jälgimise kaardil.

5) HEV koordinaator teavitab koolisiseste uuringute tulemustest lapsevanemat. Lapsevanema nõusolekul rakendatakse õpilasele vajalik tugiteenus.

6) Õpiabirühmad moodustatakse HEV koordinaatori ettepanekul kooli direktori otsusega.

7) Tugiteenuse rakendamise tulemuslikkuse kohta märgivad kõik õpilasega tegelenud õpetajad ja spetsialistid vähemalt kord õppeaastas (õppeaasta lõpus) aruandesse ja õpilase individuaalsuse kaardile õpilase ainealase toimetuleku kirjelduse ja esitavad omapoolsed soovitused.

8) Tugiteenuste rakendamise tulemuslikkust hindab HEV koordinaator koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega ning teeb vajaduse korral lapsevanemale ja kooli direktorile ettepanekud edasisteks tegevusteks.

9) Eelnevast lähtuvalt kavandatakse edasised tegevused:

1. tugiteenuste lõpetamine;
2. tugiteenuste jätkamine samal või tõhustatud viisil;
3. tugiteenuste vahetamine või muu teenuse lisamine;
4. täiendavate uuringute teostamine;
5. eriarsti, erispetsialisti või nõustamiskomisjoni soovitamise;
6. täiendav õppetöö (õppenõukogu otsusega);
7. klassikursuse kordama jätmise õppenõukogu otsusel, kui täiendav õppetöö ei ole andnud tulemusi ja individuaalset õppekava ei ole otstarbekas rakendada.

III tasand

- 1) Kui koolis rakendatud tugiteenused ei ole andnud tulemusi, tehakse täiendav uuring (enamasti meditsiiniuasutuses arstide osalusel).
- 2) Uuringu tulemused võivad olla aluseks õpilase nõustamiskomisjoni suunamisel; koduõppe, individuaalse õppe(aine) kava, vastava spetsiaalsusega erikooli jms. määramisel.
- 3) Nõustamiskomisjoni soovitude alusel jätkatakse eriõpetuse ja tugiteenuste rakendamist. Arengukeskkonna kujundamisel arvestatakse nõustamiskomisjoni ja uuringus osalenud spetsialistide soovitusi. Koostöös kooli pidajaga kohandatakse ruume, vajalikke vahendeid, õppetegevuse sisu ja raskusastet. Lähtuvalt hariduslike erivajaduste spetsiifikast kindlustab kool õpilasele võimetekohase õpetuse.

15. Hariduslike erivajadustega õpilastele kohaldatavad erisused

(1) Haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamisel lähtutakse kaasava õppe põhimõtetest, mille kohaselt üldjuhul õpib haridusliku erivajadusega õpilane tavaklassis. Kooli põhimääruses sätestatu kohaselt võib koolis rakendada hariduslike erivajadustega õpilastele õppe paremaks korraldamiseks ka erinevaid rühmi ja klasse.

(2) Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija korraldab haridusliku erivajadusega õpilase õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö tugispetsialistide, andekate õpilaste juhendajate ja õpetajate vahel.

Ta toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd õpetajate ja tugispetsialistidega.

(3) Direktori otsusel võib haridusliku erivajadusega õpilasele rakendada nõustamiskomisjoni otsuseta rakendada:

- tugispetsialisti teenust
- individuaalset õppekava
- pikapäevarühma vastuvõtmist,
- vanema nõusolekul õpilase üleviimist hariduslike erivajadustega õpilaste õppe paremaks korraldamiseks moodustatud rühma või klassi.

(4) Andekusest tuleneva õpilase haridusliku erivajaduse korral tagatakse talle individuaalse õppekava rakendamine ning vajaduse korral täiendav juhendamine aineõpetajate poolt või teiste vastava valdkonna spetsialistide poolt haridusprogrammide või teiste haridusasutuste kaudu.

(5) Meetmete rakendamise tulemuslikkuse hindamiseks kirjeldavad kõik meetme rakendamisel osalenud õpetajad ja tugispetsialistid vähemalt kord õppeaastas õpilase arengut ja toimetulekut ning esitavad omapoolsed soovitusel.

Meetmete rakendamise perioodi lõpul hindab õppealajuhataja koostöös õpetajate ja

tugispetsialistidega meetme tulemuslikkust ning teeb ettepanekud vanemale ja vajaduse korral kooli direktorile edasisteks tegevusteks: meetme rakendamise lõpetamine; meetme rakendamise jätkamine samal või tõhustatud viisil; meetme vahetamine või muu meetme lisamine; täiendavate uuringute teostamine, eriarsti, erispetsialisti või nõustamiskomisjoni poole pöördumise soovitamine.

(6) Haridusliku erivajaduse tuvastamiseks läbiviidud pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemused, õpetajate täiendavad tähelepanekud ja soovitused õpilase tugevate ja arendamist vajavate külgede kohta, kooli tugispetsialistide soovitused, testimiste ja uuringute tulemused ning nõustamiskomisjoni soovitused õppe korraldamiseks ja sellest tulenevalt õpilasele rakendatud

meetmed dokumenteeritakse haridusliku erivajadusega õpilase arengu ja toimetuleku jälgimiseks koostatud individuaalse arengu jälgimise kaardil. Individuaalse arengu jälgimise kaardi koostamise ja täitmise eest vastutavad isikud koolis määrab direktor.

(7) Kui Puka Keskkoolis õpib eesti keelest erineva emakeelega õpilane või välisriigist saabunud õpilane, kelle eestikeelse õppe kogemus põhikoolis on olnud lühem kui kuus õppeaastat, võib kool õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõusolekul eesti keele õpet korraldada „Eesti keel teise keelena” ainekava alusel.

(8) Eestis vähem kui kolm aastat elanud õpilase puhul võib õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema taotlusel loobuda B-võõrkeele õppes.

(9) Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe toetamiseks võib kasutada lisaks kohustuslikule koormusele koolile ette nähtud tunniressurssi.

(10) Hariduslike erivajadustega õpilasele koostatakse vastavalt vajadusele individuaalne õppekava.

(11) Õpilase puhul, kellele eriarsti otsusega on soovitatud õppimist liikumispuudega õpilaste klassis, kõnepuudega õpilaste klassis, kuulmispuudega õpilaste klassis, nägemispuudega õpilaste klassis või õpiraskustega õpilaste klassis, kasvatusraskustega õpilaste klassis, väikeklassis või ühele õpilasele keskendatud õppe puhul rakendatakse põhikooli riikliku õppekavaga ettenähtud erisusi.

16. Karjääriteenuste korraldus

(1) Kool tagab karjääriteenused : karjääriõppe, karjääriinfo vahendamise ja karjäärinõustamise. Karjääriõpe toimub koolis, karjääriinfo vahendamine ja karjäärinõustamine teavitamis- ja nõustamiskeskustes.

(2) Karjääritöö eesmärgiks koolis on aidata õpilastel omandada teadmisi iseendast, töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest ning kujundada hoiakuid ja toimetulekuoskusi, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, karjääriotsuste tegemist ning eneseteostust. Karjääri planeerimist vaadeldakse elukestva muutuste, õppimise ja otsustamise protsessina.

(3) Karjääriõppe, tööalase karjääri ja selle kujundamise õpetusega taotletakse, et õpilane:

1) tutvub erinevate ametite/elukutsetega, saab teavet muutustest töömaailmas ning nendest lähtuvatest tulevikuproгноosidest;

2) teadvustab oma huvid, võimed, oskused, mis võimaldab adekvaatse enesehinnangu kujunemist ning konkreetsete karjääriplaanide tegemist;

3) arendab oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, meeskonna- ja infotööoskusi jm, et kujundada valmisolek töömaailma sisenemiseks, elukestvaks õppimiseks ning karjääriotsuste tegemiseks;

(3) Põhikooli lõpetaja:

1) on kujundamas realistlikku pilti iseendast (huvid, võimed, isiksuseomadused, väärtushinnangud, oskused);

- 2) oskab hinnata oma eeldusi, soove ja võimalusi karjäärivalikute tegemisel;
 - 3) tunneb huvi haridustee jätkamise võimaluste vastu, oskab selle kohta infot koguda, süstematiseerida ja analüüsida;
 - 4) omab teadmisi kohaliku tööturu kohta;
 - 5) mõistab hariduse, elukutsete ja ametite vahelisi seoseid;
 - 6) mõistab ameti ja eluviisi vahelisi seoseid;
 - 7) mõistab töömaailma muutumise ja eluaegse õppimise kontseptsiooni;
 - 8) oskab karjääriotsuste tegemisel näha alternatiive.
- (4) Karjääriteenuseid korraldab kool koos klassijuhatajate ning aineõpetajatega
- (5) Karjääriplaneerimist toetab – www.rajaleidja.ee

17. Ainekava

- (1) Kooli ainekavad koostatakse õppeainete viisi kooliastmeti
- (2) Ainekava sisaldab:
 - 1) Ainevaldkond ning pädevused
 - 2) Üldpädevuste kujundamine
 - 3) Lõiming valdkonnapädevuste ning ainevaldkondadega
 - 4) Läbivate teemade käsitlemine
 - 5) Õppe- ja kasvatuseemärgid
 - 6) Õppeaine kirjeldus
 - 7) Õpitulemused
 - 8) Õppesisu (teemad, alateemad)
 - 9) Hindamine
 - 10) Õppevara

18. Õpetaja töökava

- (1) Töökava on dokument, mille alusel toimub õppetöö ainetunnis. Selle koostamine ja arendamine kuulub aineõpetaja pädevusse. Õpetaja töökava koostamise eesmärgiks on kirjeldada taotletavate õpitulemusteni jõudmist. Õpetaja töökavas toob õpetaja esile õppe sisu ja õpitulemuste jaotumise õppe käigus. Töökava on tegevuskava, mis kajastab õpitulemusi, ajakulu, õppe sisu ja õppetegevusi.
- (2) Aineõpetaja kujundab kooli õppekava alusel välja töökava, mis arvestab klassi omapära ja suundumust, kooli arengusuunda ja eripära, õpilaste vaimseid ja kooli materiaalseid ressursse.
- (3) Töökava koostamise ning rakendamise saavutamiseks saab aineõpetaja endale suuremad õigused, aga ka suurema vastutuse õpilaste ja nende vanemate ees. See on koolikultuuri teadvustamise protsess. Muutub õppetöö planeerimine, sisu, kontrollimine, kogu õppetöö korraldus.
- (4) Aineõpetaja töökavad konkretiseerivad kooli õppekava üldosa ja ainekavasid ainete lõikes lähtuvalt õppeaasta tööplaanist, klassis õpilaskonnast.
- (5) Töökavad on vormistatud aasta ja/või kursuste kalenderplaanina.
- (6) Õppesisu on liigendatud ulatuslikumate õppeteemade ja nende käsitlemise aja järgi. Töökavas on miinimumina näidatud olulisemad alateemad, oodatavad õpitulemused ja nende kontrollimise/hindamise aeg ning moodused.
- (7) Õpetaja töökava õppesisu osas kavandatakse täpselt eesmärgistatud õppeülesanded õpitulemuste saavutamiseks.
- (8) Otsused, mida aineõpetaja on teinud oma eripära määratledes, kajastuvad töökava õppesisu osas.
- (9) Õpetaja koostab õpilaste ja vanemate tarvis ainenõuded oma õpetatava aine kohta iga klassi jaoks.

(10) Õpetaja töökava ja ainenõuete struktuuri, vormi ja esitamise korra kinnitab kooli direktor.

19. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

(1) Puka Keskkooli põhikooli õppekava koostamine ja arendamine eeldab õpilaste ja õpetajate; õpetajate ja juhtkonna, kooli hoolekogu; kooli ja lastevanemate, kooli pidaja, teiste õppeasutuste ja organisatsioonide koostööd riikliku põhikooli õppekava üldosa mõtestamisel ja ainekavade koostamisel.

(2) Puka Keskkooli põhikooli õppekava koostamises ja arendamises kasutatakse erinevaid töövorme. Selles töös osalevad kõik pedagoogid.

(3) Puka Keskkooli põhikooli õppekava koostamise ja arendamise demokraatliku korralduse eest vastutab kooli direktor.

(4) Puka Keskkooli põhikooli õppekava uuendamise ja täiendamise kinnitab kooli direktor.

(5) Kooli õppekava uuendamine või täiendamine toimub algatustaotluse alusel, mis tuleb esitada kooli direktorile kirjalikku taas esitamist võimaldavas vormis koos ettepanekute ja põhjendustega.

Kooli õppekava uuendamist ja täiendamist võib taotleda iga asjast huvitatud isik.

(6) Kooli õppekava uuendamise või täiendamise vajaduse tekkimisel seoses muudatustega õigusaktides, algatab kooli põhimääruse muutmise kooli direktor.

(7) Esitatud asjakohase taotluse korral valmistatakse õppekava uuendamise ja täiendamise töörühma poolt ette kooli õppekava muudatused kooskõlas kehtiva õigusega kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõuna.

(8) Kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu esitatakse enne kehtestamist arvamuse andmiseks hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule. Arvamuse küsimisel lähtub kooli direktor „Haldusmenetluse seaduses“ §-st 16.

(9) Kooli õppekava kehtestatakse kooli direktori poolt käskkirjaga, mis vastab „Haldusmenetluse seaduses“ sätestatud nõuetele.

(10) Kool avalikustab kooli õppekava koos muudatustega kooli veebilehel ja loob kooli raamatukogus võimalused kooli õppekavaga tutvumiseks.

Kooli õppekava muudatused esitatakse kooli õppekava terviktekstis, näidates ära õppekava muutused viitega direktori käskkirja numbrile ja kuupäevale, millega õppekava muudeti. Muudatuse viite juurde märgitakse muudatuse jõustumise kuupäev.